PLAN_ET

MAGAZIN

LIPANJ 2013 / BROJ 48

www.planetmagazin.net

Udruga za kreativni razvoj Domachi
Struga 1, 47000 Karlovac

PLAN.et magazin 48

IZDAVAČ
Domaći - udruga za kreativni razvoj.
Struga 1, 47000 Karlovac
telefon/fax: ++385(0)47 416 995
E-mail: planetmagazin@planetmagazin.net
G.mail: planetmagazin@gmail.com
URL: www.domachi.hr
On-line: planetmagazin.net

Za PLAN.et magazin pišu
Valentina Mikšić, Luna Morado, Roko Šikić, Tea Čondrić, Matea Lacmanović, Denis Mikšić, Barbara Ravbar, Anton Tijanić, Vedrana Tatalović

Fotografirali
Roko Šikić, Laura Volarić Horvat, Denis Mikšić, Vedrana Tatalović
kaportal.hr

Suradnja
http://stocitas.org
http://ravnododna.com
http://kulturpunkt.hr
http://h-alter.org
http://zamirzine.net
http://civilnodrustvo.hr

Tisak
ACT Printlab d.o.o. Čakovec

Grafički uredio
Josip Dujmović

Tiskanje ove publikacije omogućeno je temeljem financijske potpore Ministarstva socijalne politike i mladih

Republika Hrvatska
Ministarstvo socijalne politike i mladih

Priče iz studentske menze 001

U ovom broju donosimo izbor tekstova naše nove kolumnistice Valentine Mikšić u kojima se osvrće na tzv. normalan život i društvo u kojem živi, radi, priča...

Story 'bout Supernova
Mjesec-dva nakon što sam počela raditi u centru zla, završila sam na pauzi/kavi s novom studenticom. Veli ona meni kako je jednom morala stati u Karlovcu, kako bi posjetila: Supernovu. Ne jebeni birc, ne vidjeti četiri rijeke, stare gradove, parkove, fafove, Kabinu, koncert, skup mladeži adezeja nego j****u Supernovu koja je svugdje manje-više ista. Eto, ta djevojka, čije su intelektualne sposobnosti daleko manje od mojih, koja na tom radom mjestu trči prema anusima kupaca, radi i prima plaću (sa zakašnjenje od 3 mjeseca) u tom centru zla, dok mene i malu gikušu ne zovu da radimo već dugo.

Dobar tek
Test: stavljam hranu u usta, gledam news feed i bojim se kuhanih pasa. Već tri dana za redom, svaki put čim nešto jedem, grozote. Kužim da mrzite Kineze, znam neke ljude koji jednako tako mrze Srbe, pedere i Židove. Ali zaklano pile nije loše, je'l'? Pogotovo ono eSCeovsko, koje se izleglo, raslo i zaklalo na pokretnoj traci. A šunka tek, osušeno svinjsko meso. Dobar tek, moralne vertikale ovoga društva.

Studenti
Generacija studoša rođena '89-90., čestitam na uspisu zadnjeg semestra u vašem životu. Ekipu koja se time hvalisa, a parcijala su ili imaju godinu zaostatka i da, hvali se 'zadnjim semestrom' gađam imaginarnom mokrom hrpom u facu. Ja imam godinu zaostatka, frendica ima dvije godine zaostatka, upisala drugi fax i među najboljima je, smrdljivi panker nema ni srednju školu završenu, ovaj ima trogodišnju, ovaj je prof. dr. sc., a ova je kampirala na FF koju godinu, pa po cijeloj Europi skoro 10 godina, a sada završava jedan drugi fax, a sa svima sam ispijala rakijetinu ili čajić i nitko na nikoga nije ružno gledao što nema fax ili zaostaje koju godinu niti se itko hvalio da je redovan, a nije zapravo to nije.

Komunikologija
Nakon Reisman, profesija komunikologa više neće biti ista u očima malog čovjeka u Hrvata. Pretpostavljam da su barem neki guglali taj izraz, ali ja ću i dalje govoriti da sam završila novinarstvo/tisak, čisto da izbjegnem pitanja o tome što je to komunikologija. Možda poslo'davci' počnu sa više (ne)simpatije gledati na takvu vrstu kadra.

Inače govorim ljudima da sam završila (preddiplomski) studij novinarstva na Hrvatskim studijima, a ne komunikologije, da izbjegnem njihov sramežljivi upit što je to točno. Ubuduće ću govoriti da sam ranije završila školu ulice (imam diplomu i iz toga, ako se tako nešto dokazuje diplomom; onda će me pitati zašto sam tako šutljiva/asocijalna...), jer ovaj prt sc je kompromitirajuć za struku. Vjernik ili ne, ljubitelj sporta ili ne, jednostavno ne možete vidjeti ovo bez WTF iznad glave.

Traženje posla

Nekada je natječaj za posao trajao danima, tjednima... danas je bitno tko će prije poslati mail, tj. tko više provodi vremena na određenim portalima. Ovo ljeto smo frendica i ja napravile poštenu kilometražu s isprintanim životopisima u ruksacima - ni ne doživljavaju nas, mi tu ne možemo ništa, javite se u naš centar. Just saying... Iako, ovaj vikend je uletilo nešto sa strane.

Živim u studentskom domu

“Živim u studentskom domu. Ne mičem se iz hodnika. Kartam do ranih jutarnjih sati, jer preko dana nemam obveze, pa mogu spavati. Nedjeljom idem na misu, ne pušim, ne pijem i ne izlazim na mjesta gdje izlaze zločesti ljudi koji pljuju po ulici. U redu je ako galamim na hodniku (to je moja druga soba ^^) do 7 ujutro. Volim se kartati. Zapravo, kartanje je jedino čime se bavim, osim faxa, tamo odem par puta tjedno. I svaki vikend idem doma, gdje mi mama opere i opegla veš, zapakira kobase i sira za Zagreb. Mrzim kada dođem u nedjelju u Zagreb i sjetim se da sam zaboravila uzeti sir. Onda se derem na cimerice što sam glupa i zaboravna. U mom domu su svi pristojni, osim par luđakinja. One uzimaju joint na iglu, kurvaju se s muškima i ženskama, oblače poderanu obleku i slušaju groznu muziku. I ne spavaju svaku večer u domu. Mislim da ih treba kamenovati jer nas svojim ponašanjem uznemiravaju.”

Studentski trokut

Vjerujem kako su svi upoznati s famozim studentskim trokutom. Niste? Pojasnit ću vam o čemu se radi. Naime, zamislite trokut, jednakostraničan po mogućnosti. Na svaki vrh trokuta smjestite sljedeće: „dobre ocjene“, „dovoljno sna“, „socijalni život“. A sada odaberite dvoje i dobili ste tipičnog studenta. Primjerice, ako želite dovoljno spavati (recimo, 7-8 sati dnevno) i imati dobre ocjene, odnosno PROLAZ, tada se možete pozdraviti s izlascima, svakodnevnim druženjima, čestim kavicama. Mislite da je moguće studirati s dobrim ocjenama i klatiti po bircevima? Izvolite, aaa.. kad ono spavate? Na pauzi između predavanja?

Teško je. Neću se puno žaliti jer znam da su mi ovo najbolje godine života, kad me roditelji i dalje uzdržavaju, mlada sam pa mi se neke stvari opraštaju (koliko se toga može opravdati samo ako kažete – „ali ja sam studentica!“), život je zanimljiv! Ipak, shvatite i nas.

Prva stvar, na faksu ima jako puno nadrkanih profesora koji samo čekaju da im netko naleti taj dan na usmenom. Been there, done that. Nadalje, gradivo koje učimo je i dalje DOSADNO i NEPOTREBNO, ali u manjoj mjeri. Sami smo si odabrali fakultet, tako da studiramo ono što nas zanima. Ili? Dopustite da vam predstavim svoj termin „MAGLA PREDMETI“. Naime, magla predmeti su oni predmeti koje u konačnici položite na trećem roku s nekakvom dvojčicom, no za mjesec dana ne znate uopće što ste (na)učili na tom kolegiju i koji je uopće smisao tog kolegija osim da si profesor nabije satnicu. Treća stvar je ono što slijedi nakon fakulteta, a to je život. Mislite da nas nije strah? Da mi ne pratimo što se događa u Lijepoj Našoj? Itekako shvaćamo da nam je gospodarska sitacija katastrofalna, da je “politika kurva” i da ćemo se ili uklopiti u sistem ili biti crna ovca zajednice, anarhist.

Ta zašto toliko nas upisuje strane jezike na fakultetu kao izborne predmete? Želimo vanka, ljudi! Svjesni smo da se poslovi dobivaju “preko veze”, ali već sad smo u stadiju gdje bismo si i mi jednoga dana sredili tu vezu samo da možemo imati normalan život. Studenti smo, ali razmišljamo o sutra.

Zato, koliko nam je uopće pametno diplomirati u roku kad možemo sve laganini barem još koju godinu? *Matea Lacmanović*

World around the world no 1.

by missxdoe

I tak, idem ja večeras do Kauflanda po neke stvari kadli čovjek, vidno pijan i prljav, padne na nos ravno ispred ulaza. Svi stali i gledaju, nitko ne mrda, samo se komentira, dobro da se ne slika ta zanimljivost. Doleti jedan drugi čovjek, dignemo nesretnog čovjeka i zovem ja hitnu. Dobra večer, dobra večer, možete li poslati pomoć ispred ulaza u Kaufland, čovjek je pao i razbio nos, aha, dobro, a je l' tamo ispred suda ili negdje drugdje (inače imamo ogroman Kaufland s 512 ulaza, živimo u Tokiju), da, naravno, tamo, ok, a kako se on zove, tako i tako, dobro, evo sad ćemo doći. Dolazi hitna, izlaze tehničari, stavljaju čovjeka na kolica i mrmljaju kako im je to stari gost i da smo ga trebali ostaviti da tamo leži. Pa svijete, gadiš mi se toliko da to ne mogu opisati. Bljak.

Posljednji hit pjevačice lakih nota Jelene Rozge, Nirvana, izazvao je reakcije s obiju strana hrvatske estrade. Tekst pjesme potpisuje Vjekoslava Huljić pa je u njenu obranu od komentara Mirele Priselac Remi stao i poznatiji suprug Tonči. Donosimo i komentar naše suradnice Lune Morado oko medijskih prepucavanja zbog stihova *Dođi k'o slavljenik na tortu i uzmi mi ljepotu...*

ZAŠTO JE NAPAD NA LAKONOTNE UMOTVORINE VJEKOSLAVE HULJIĆ PUCANJ U PRAZNO

(i zašto je neproduktivno raspravljati o tome "što je pjesnik htio reći" kada su u pitanju umjetnost i estrada)

1. Nišan na krivoj meti
Umjetnici (pa tako i pjesnici, neovisno o kvaliteti) samo reflektiraju postojeće stanje u društvu, oni nisu i ne mogu biti uzrok problema na koje se referiraju određeni kulturološki orijentirani krugovi.

Iako se može činiti vrlo prikladnim, okrivljavati Vjekoslavu Huljić zbog načina na koji prikazuje "hrvatsku ženu" (gle generalizacije!) u najmanju ruku je smiješno. Toliko smiješno da podsjeća na one fanatične američke roditelje kojima je za problematična ponašanja mladih kriv **Marilyn Manson**.

2. Selektivno generaliziranje
Tko uopće može tvrditi da se sporni stihovi odnose na "hrvatsku ženu" općenito, a ne na jednu epizodu, jedan trenutak (slabosti), u životu jedne žene? Zar ta ista Rozga u jednoj drugoj pjesmi ne kaže da "ne treba zavjet, papir niti vezu" i ostavlja muškarca pred oltarom jer se ne želi vezati?

Kada bi čarobnim štapićem učinili da sve pjesme koje portretiraju "hrvatsku ženu" kao slabu nestanu, ta "hrvatska žena" ne bi bila ništa manje slaba, ništa manje ovisna o muškarcu, ništa manje potplaćena i ništa manje zlostavljana... Well, guess what, "hrvatska žena" nije takva zbog pjesama **Vjekoslave Huljić**, in the first place...

3. Štetan utjecaj stihova
Govori se o štetnom utjecaju stihova na djecu i mlade (10 do 17 godišnjake) kao da su ta djeca i mladi potpuno uniformni i lišeni sposobnosti razmišljanja. Budimo realni, koliki može biti utjecaj stihova na razvoj njihove ličnosti u usporedbi s utjecajem faktora kao što su ličnost majke i oca, odgoj, sredina odrastanja, vršnjaci itd.

Ovaj napad na Rozginu pjesmu ne da neće promijeniti ničiji stav prema navedenoj tematici, nego će samo učvrstiti postojeće stavove onih koji podržavaju Remi i onih koji podržavaju Rozgu.

Tko je uopće mjerodavan propisivati kako se "žena" (generalizacija!) treba osjećati, čemu treba težiti i s čime se identificirati? Osnaživanje žena je proces čiji fokus treba biti na relevantnim stvarima koje daju rezultate (npr. zdravstveni odgoj). Oni, kojima je zanimljivije bavljenje "fasadom" umjesto temeljima, mogli bi malo razmisliti o ovome što je rekao Jung:

«Sve što nas iritira kod drugih može nas dovesti do razumijevanja nas samih.» ***LM***

Studija Europske komisije pronašla je zanemarivu, ali „pozitivnu poveznicu“ između online piratstva i posjeta legalnim glazbenim servisima i zaključila kako se piratstvo ne bi trebalo doživljavati kao rastuća zabrinutost za digitalni biznis.

ONLINE PIRATSVO POMAŽE LEGALNOM DOWNLOADU

Studija Europske komisije: Piratstvo ne šteti legalnoj digitalnoj prodaji glazbe

preuzeto: ravnododna.com

Studija Europske komisije pronašla je zanemarivu, ali „pozitivnu poveznicu“ između online piratstva i posjeta legalnim glazbenim servisima i zaključila kako se piratstvo ne bi trebalo doživljavati kao rastuća zabrinutost za digitalni biznis. Studija međutim navodi kako nalazi nisu kontradiktorni prethodnim reportima koji su prikazivali poveznice piratstva i fizičke prodaje nosača zvuka.

Studija je temeljena na uzorku od 16 tisuća Europljana od strane **Instituta za moderne tehnološke studije (The Institute for Prospective Technological Studies)** koji je sugerirao da piratstvo ne ugoržava prihode od digitalne prodaje glazbe. Podaci upućuju na zaključak da u ukupnom poretku, piratstvo ima pozitivan učinak na glazbenu prodaju, te da bi prodaja bila manja, pod pretpostavkom uzročnog tumačenja, da nema stranica i servisa za ilegalno skidanje i razmjenu glazbe. U studiji se navodi: *„Čini se da većina glazbe koja se konzumira ilegalno od strane pojedinaca u našem uzorku ne bi bila kupljena, da je korisnici nisu prethodno ilegalno preuzeli s web stranice koje su im dostupne.“*

Ako je ova procjena o uzročnom tumačenju točna, to znači da bi klikova na legalnim download servisima bilo dva posto manje da ne postoje servisi za ilegalno preuzimanje glazbe. Istraživanje je također potvrdilo i uzročno-posljedičnu vezu između legalnog streaminga i legalne prodaje. Naime postojanje streaminga povećava legalne narudžbe za 7 posto. Studija zaključuje: *„Gledano po nominalnoj vrijednosti, naši rezultati pokazuju kako digitalno glazbeno piratstvo ne zamjenjuje niti šteti legalnim narudžbama glazbe u digitalnom obliku. To znači da iako postoje brojni slučajevi povrede vlasništva autorskih prava, da to ne ugrožava zarade.“*

Također se navodi kako puno legalne glazbe ne bi bilo konzumirano i kupljeno da pojedinci (u uzorku od njih 16.000) nisu imali pristup stranicama na kojima se ilegalno skida glazba. *„Iz te perspektive, rezultati sugeriraju kako se na digitalno glazbeno piratstvo ne bi trebalo gledati kao zabrinjavajuću stvar spram vlasnika copyrighta u digitalnoj eri. Osim toga, naši rezultati pokazuju da nova glazbena konzumacija online streaming kanala pozitivno utječu na vlasnika autorskih prava.“* Važno je napomenuti da izvješće tvrdi kako njegovi rezultati nisu proturječni ranijim istraživanjima koja su pronašla kako opadanje prodaje fizičkih nosača zvuka direktno ima veze s ilegalnim skidanjem glazbe. @

TRIBINA O PROSTORU ZA NEZAVISNU KULTURU U KARLOVCU

Javna tribina **"Potrebe dodjeljivanja, otvaranja i upravljanja javnog prostora namijenjenog nezavisnoj kulturnoj sceni"** održana je u svježe uređenom prostoru kluba **Mala Scena** Hrvatskog doma u Karlovcu. Na tribinu su se odazvali gotovo svi kandidati za gradonačelnika Karlovca, predstavnici drugih političkih stranaka, predstavnici više od deset karlovačkih udruga koje provode programe nezavisne kulture te predstavnica Saveza udruga Klubtura.

Tribina je nakon službenog otvaranja započela predstavljanjem projekta **KA-operativa** te istoimene mreže udruga u nezavisnoj kulturi. Predstavljanje inicijative KA-operativa održao je koordinator projekta **Domagoj Šavor** iz udruge **Domaći**. Nakon toga, **Pero Desović**, predsjednik **Studija8** objasnio je trenutnu situaciju i potrebe nezavisne kulturne scene i organizacija koje djeluju na lokalnoj razini. Za prezentaciju su korišteni i podaci dobiveni istraživanjem koje je provedeno prošle godine a ticalo se stanja na lokalnoj sceni s naglaskom na kulturu i potrebe mladih.

Miranda Veljačić, potpredsjednica **Saveza udruga Klubtura** upoznala je prisutne s radom Saveza, dodatno pojasnila pojam i važnost nezavisne kulture te opisala trenutnu situaciju prostora nezavisne kulturne scene u Hrvatskoj. Nakon toga pročelnica Upravnog odjela za društvene djelatnosti, **Andreja Navijalić** kazala je kako nezavisna kultuna scena daje velik doprinos ukupnoj kulturnoj slici grada Karlovca te spomenula još neke objekta u kojima se provodi dio programa nezavisne kulture no da i dalje postoji potreba za prostorom koji će objediniti postojeće inicijative. Malu Scenu vidi kao dio šireg centra za nezavisnu kulturu te se slaže da samo jedan prostor ne može zadovoljiti sve navedene potrebe koje Grad u potpunosti razumije i želi zajedno s udrugama riješiti.

Postavljeno je pitanje samim gradonačelničkim kandidatima jesu li i u kojoj mjeri upoznati s potrebama predstavljenim u

prezentacijama te na koji način namjeravaju odgovoriti na spomenute potrebe ukoliko budu izabrani.

Prvi je odgovorio kandidat **Marinko Marinović (HSP)** koji je otvoreno objavio kako bi cijeli Hrvatski dom dao na upravljanje i vođenje nezavisnoj kulturnoj sceni sjetivši se i vlastitih studentskih dana kad je i sam bio aktivan na zagrebačkoj sceni, između ostaloga i pisao za omladinske novine **Polet:** "Upoznat sam s problemima alternativne kulturne scene, mladim ljudima je jako teško iskazati svoje stavove, želje i namjere. Nakon što se prostor da udrugama na nezavisnoj kulturnoj sceni grad treba financijski podržavati tu ustanovu ali ne smije zadirati u programsku strategiju. Za financiranje nezavisne kulturne scene treba se razraditi jasni kriteriji". S izradom kriterija za financiranje složio se i aktualni dogradonačelnik, **Dubravko Delić**.

Josip Benčić (SDP) rekao je kako je Grad svojevremeno mogao vrlo povoljno otkupiti zgradu kina **Edison** koja bi se također mogla uklopiti u sustav budućeg višelokacijskog CZNK. **Davor Petračić (NK)** se također nadovezao na situaciju oko Hrvatskog doma: "U Hrvatski dom se nije ulagalo 30 godina, da bi sad, pred izbore bila uređena Mala Scena." Izrazio je zabrinutost zbog više tehničkih propusta u izvedbi uređenja, te napomenuo da je, uz Scenu, potrebno urediti i "veliku dvoranu" i podrumske prostore uputivši pitanje prisutnim članovima udruga za koje programe nedostaje prostora.

Odgovorila mu je **Vera Vrbanac Mitrović**, voditeljica **Studija 23**, kako u u Karlovcu nedostaje prostora za većinu programa koje udruge provode te da se snalaze u prostorima javnih institucija, kazališta i **Doma HV Zrinski** u "programskim rupama", između redovitih termina što vrlo otežava svaki kontinuiraniji rad.

Tu se nadovezala i **Snježana Kirinić (HL-SR)** kako se ne smije zaboraviti kao "vlast", pa i u predizborno vrijeme, ne gradi svojim sredstavima već se radi o javnom novcu za koji se mora znati na koji nači i zašto se troši. U više navrata postavljena su pitanja sredstava, isplativosti i samofinanciranja na što je Miranda Veljačić pojasnila kako se u Europskoj uniji tek 20% troškova ovakvih ustanova pokriva od vlastite zarade te kako

se nikako ne smije dovesti do situacije da se kultura financira ukoliko ostane dovoljno sredstava. Također je upoznala prisutne kako se trenutno se radi na umrežavanju kulturnih centara u Hrvatskoj.

Na pitanje okupljenih kandidata što udruge imaju za ponuditi, **Aleksandra Podrebarac (Carpe Diem)** je predstavila **Deklaraciju o namjeri podržavanja i razvijanja nezavisne kulturne scene u Karlovcu** pripremljenu od strane KA-operative. Deklaracija je i podijeljena prisutnima koji su pozvani da se javno očituju idućih desetak dana sa svojim mišljenjim i prijedlozima te se sukladno izrečenom na tribini i slože s navedenim mjerama.

Za kraj su se kandidati složili kako Grad mora urediti **Hrvatski dom**, riješiti pravna pitanja oko ugovora o koncesiji te zajedno s udrugama iznaći model upravljanja oko čega mora postojati politički koncenzus. Prostor se mora početi puniti sadržajima, biti otvoren kreativnosti, a kultura mora biti dostupna svima. @

Deklaraciju koju su udruge okupljene u KA-operativu predstvile na tribini prenosimo u cijelosti:

DEKLARACIJA o namjeri podržavanja i razvijanja nezavisne kulturne scene u Karlovcu

Termin nezavisne kulture u karlovačkom kontekstu šire se koristi posljednjih desetak godina mada je programskih sadržaja koji bi se tako mogli okarakterizirati bilo i prije. Pod nezavisnom kulturnom scenom ili produkcijom podrazumijevamo neinstitucionalne, nekomercijalne i nemainstream kulturne sadržaje koji uz to imaju društveno-aktivistički, interdisciplinarni, kritički i zagovarački pristup. Akteri na nezavisnoj kulturnoj sceni djeluju u tzv. sociokulturnom polju i rad im se preklapa i veže s ekološkim, manjinskim, mladeškim i strukovnim udrugama i inicijativama.

U Karlovcu u proteklih desetak godina djeluje nekoliko desetaka organizacija i građanskih inicijativa s programima nezavisne kulture od kojih barem polovica organizira kontinuirane programe. Konkretno tu se radi o glazbeno-scenskim, plesnim, novomedijskim, filmskim i izložbenim programima koji su prepoznati u lokalnoj zajednici i šire. Kreatori programa dovode umjetnike i izvođače iz Hrvatske kao i iz svijeta te se promocija raznih događanja van okvira Karlovca posebice cijeni. Potrebe istih aktera ne mogu se zadovoljiti postojećom infrastrukturom te su samim time usmjereni

na odvijanje programa i događanja u vanjskim prostorima što stvara nesrazmjeran broj događanja tokom cijele godine. Zbog nepostojanja prostora za izvedbu događanja se odvijaju u toplijem dijelu godine kada dolazi do prezasićenosti događanjima.

Odgovor na pitanje nedostatka prostora je otvaranje Centra za nezavisnu kulturu.

Centar za nezavisnu kulturu je platforma za kreativno i umjetničko izražavanje svih umjetničkih inicijativa koje dolaze od strane udruga civilnog društva, umjetničkih organizacija i pojedinaca. Uz to je i generator kritičkog promišljanja i djelovanja koji mora biti podržan i od strane lokalnih vladajućih (i ostalih) struktura, bez obzira na političku opciju. Oko rada Centra potreban je konsenzus svih političkih opcija.

Važno je izabrati programsko vijeće koje će garantirati otvorenost za nove inicijative i ideje, a s druge strane biti korektiv prema programima koji spadaju u neku drugu ustanovu. Programsko vijeće i upravitelj Centra za nezavisnu kulturu moraju pomoći pristiglim inicijativama (osobito mladih) pri konceptualizaciji programa i ideja te zajedničko tražiti izvore financiranja kroz lokalnu upravu ili druge donatore. Centar za nezavisnu kulturu će na taj način početi generirati kontinuirani program za čiju provedbu će se brinuti sami akteri. Osobitu važnost ima i rad na razvoju publike što je direktno vezano sa samim aktivnim djelovanjem i promišljanjem gdje se gubi jasna granica proizvođača programa i gledatelja. Sama publika na taj način direktno će se uključiti u djelovanje Centra.

Akteri s nezavisne kulturne scene neophodno moraju biti uključeni u sve daljnje procese, počevši od promišljanja do donošenja odluka i to u ravnopravnom odnosu s predstavnicima vlasti što predmnijeva stalnu suradnju i otvorenu komunikaciju.

Važno je izbjeći svaki klijentelistički odnos i inzistirati na transparentnoj komunikaciji sva tri sektora po pitanju djelovanja CZNK. Stoga je potrebno u cijeli proces uključiti i lokalne medije, osobito javne i nezavisne putem kojih će se stalno i otvoreno komunicirati prema široj javnosti.

Mjere:
Razmatrajući navedene potrebe nezavisne kulturne scene u Karlovcu obvezujemo se da ćemo poticati i podržavati i aktivno sudjelovati pri provođenju sljedećih mjera:

» Osnovati i opremiti neki od postojećih većih prostora kao centar za nezavisnu kulturu, koji bi bio prilagođen specifičnim prostornim zahtjevima za zajedničko djelovanje nezavisne kulturne scene

» Ukoliko se za centar za nezavisnu kulturu odredi Hrvatski dom, dovršiti uređenje i opremanje kompleksa Hrvatskog doma, uspostaviti primjereni model upravljanja, te razjasniti ulogu HSS-a u upravljanju Hrvatskim domom

» Sudjelovati u osnivanju Javne ustanove između Grada Karlovca i budućeg saveza udruga u kulturi kao modela upravljanja budućim centrom za nezavisnu kulturu
U suradnji s organizacijama koje djeluju u područjima nezavisne kulture razviti kriterije za sklapanje ugovora o dodjeljivanju prostora za kontinuirano odvijanje programa nezavisne kulture

» Izraditi gradske strategije za kulturu i mlade te unutar njih uključiti i mjere potrebne za uspostavljanje i djelovanje centra za nezavisnu kulturu

» Osnovati tijela Uprave zadužena za provedbu gore navedenih strategija
Osigurati adekvatna sredstva za centar za nezavisnu kulturu te kontinuirano financirati prostor kroz stavku u Proračunu grada Karlovca

» Omogućiti korištenje postojeće infrastrukture ustanova u kulturi nezavisnim programima.

» Poticati transparentnost u komunikaciji sva tri sektora po pitanju djelovanja CZNK

Sve više se u mainstream medijima govori o pojmu direktne demokracije. Na tribini Kriza demokracije i direktna demokracija održanoj u Karlovu gostovali su Hrvoje Jurić i Iva Ivšić, članovi inicijative Direktna demokracija u školi. Uoči tribine s njima je razgovarao Antun Tijanić

Direktna demokracija - odgovor na krizu demokracije

Možete li pojasniti pojam direktne ili neposredne demokracije?
H.J. : Direktna, neposredna ili izravna demokracija je onaj oblik društvenog uređenja koji za sada egzisitra samo u ideji ili u tragovima nekih društava, a koji podrazumijeva to da ne postoji distanca između građana i institucije obnašanja vlasti. Dakle, ne postoji vlast u klasičnom smislu nego se na različite načine pokušava vratiti moć u ruke građanima tako da sami odlučuju o pitanjima koja se tiču njihovih života.

Kako političke elite gledaju na ovakav koncept?
H.J. : Naravno da političke elite koje žive od toga da prave jaz između građana i politike, odnosno političkih institucija, ne gledaju blagonaklono na ideju direktne demokracije budući da bi provedba ideje direktne demokracije značila zapravo razvlašćenje onih koji su trenutno na vlasti. Misli se na političke elite bez obzira bio to SDP, HDZ ili neka druga stranka. Kako u Hrvatskoj tako i u svijetu koncept direktne demokracije skinuo bi vladajuće političke i ekonomske elite s vlasti i zapravo bi vratio moć u ruke građanima. te potom ne bi ni bilo potrebe za političarima koji se inače percipiraju kao vođe.

Na koji način direktna demokracije može u praksi zaživjeti?
I.I.: Postoje dva osnovna načina na koja bi direktna demokracija u praksi mogla zaživjeti: jedan je zapravo revolucionaran način, jednostavno da se svrgne ovaj postojeći političko ekonomski sistem, što je teže i u ovim uvjetima trenutno nemoguće za ostvariti. Drugi način je postepenom izgradnjom takvog sustava u smislu jednog vremenskog i prostornog odmaka. To znači da od manjih sredina, kvartova, škola, fakulteta, preko većih, pa sve do same države da se uvodi praksa direktno demokratskog sustava i načina organiziranja.

Imamo li nekih pozitivnih primjera direktne demokracije u svijetu danas?
H.J.: Da, itekako. Može se navesti mnogo primjera u kojima direktna demokracija na meridijanima i paralelama funkcionira vrlo uspješno. Rado navodimo kao primjere one novije primjere koji pokazuju kako upravo u nekim kriznim situacijama, kao što je to bilo recimo u Argentini prije desetak godina, da je cjelokupna država doživjela kolaps pa su se građani organizirali i potom su uspjeli život organizirati na način da je i dalje funkcionirao. Dogodio se i povratni

udar države, odnosno institucije su bile obnovljene, ali je nastavilo živjeti ono što bi se moglo nazvati direktna demokracijom. Naime, građani su se upravo organizirali u gradske ili kvartovske skupštine na kojima su se donosile važne odluke i gdje su se međusobno dogovarali bez političara koji su zapravo doveli tu krizu. Recimo primjer u Brazilu u Porto Alegru: jedan jako veliki grad koji funkcionira po demokratskim principima na način da se tamo gradski proračun donosi participativno. Građani sami kroz kvartovske i gradske skupštine odlučuju u što će se ulagati gradski novac iz gradskog budžeta. Postoje primjeri i na nekim nižim razinama, pa su i kod nas poznata studentska blokada Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Blokada je bila izvedena upravo prema direktnodemokratskim principima. Ne samo da je funkcionirala direktna demokracija već u tim okolnostima cijela ta blokada i studenski pokret ne bi ni uspio da je bio drugačije organiziran nego na direktnodemokratski način. Ima još dosta primjera u povijesti pa sve do danas gdje se pokazalo da je upravo bolje i lakše organizirati život i funkcioniranje neke zajednice prema dirdem načelima i da samo treba odbaciti tu, rekao bih, predrasudu da trebamo ovakvu politiku, ovakve političare i ovakvu ekonomiju prepunu korupcije i svega što građane tišti kako bismo mogli živjeti. Upravo suprotno, bez toga bismo živjeli mnogo bolje.

Član ste inicijative Direktna demokracija u školi. Koji su vam planovi u skorije vrijeme ?

I.I.: Grupa Direktna demokracija u školi zapravo se okupila oko ideje pronošenja direktne demokracije u srednje, a možda u nekoj skorijoj ili daljnjoj budućnosti i u osnovne škole. Međutim, osim predavanja koje smo do sad održali dirdem se bavi i nekim drugim stvarima: uključeni smo u projekt vezan uz uvođenje građanskog odgoja u škole. Imamo ideju i ove godine organizirati niz radionica na temu direktne demokracije i svih popratnih sadržaja, a također u bližoj budućnosti napraviti ćemo bazu literature vezane uz direktnu demokraciju kao i sve pokretne sadržaje.

Kako gledate na uvođenje građanskog odgoja i obrazovanja u školske kurikulume i hoće li se tu nalaziti i edukaciji o direktnoj demokraciji?

H.J.: U načelu, pozitivno gledamo na uvođenje građanskog odgoja i obrazovanja u školske kurikulume u čemu i sami sudjelujemo no smatramo da je potrebno izbjeći opasnost da se kroz građanski odgoj i obrazovanje provlače one ideje koje su nas i dovelo ovdje gdje jesmo. Tu mislim na provlačenje puke ideje obrazaca parlamentarne demokracije i partitokracije, da se učenike odgaja da budu poslušni birači i poslušni potrošači. Zato je potrebno uključiti u budući kurikulum građanskog odgoja i obrazovanja i pitanje neposredne demokracije kako bi se doista objasnilo učenicima da postanu aktivni građani što je i jedan od ciljeva direktne demokracije. pripremila: Vedrana Tatalović

Prenosimo intervju s Helenom Traub iz udruge Žmergo, voditeljicom akcije Zelena Čistka koja je od protekle godine dio globalne akcije World Cleanup. U čišćenje je bilo uključeno preko 60 gradova i općina iz svih županija. Ove godine taj se broj povećao, a Zelena čistka je zaživjela.

Helena Traub: Zelena čistka je čista pozitiva!

Zelena čistka se drugu godinu održava u Hrvatskoj. Bilježite li veći broj onih koji su se prijavili na sudjelovanje u akciji čišćenja Hrvatske od odlagališta smeća?

Ideja je zaživjela - to je najbitnije. Zelena čistka je hrvatska ekološka hrvatska olimpijada u kojoj je važno sudjelovati. Vrijednosti, na koje se ponekad u današnjem užurbanom svijetu zaboravlja, bit su ovog projekta, kao i zajedništvo, ljubav prema okolišu i prirodi, povezivanje u rješavanju problema koji smo sami stvorili. Kada smo nakon godinu dana dobili pozive s pitanjima kada će se ove godine održati Zelena čistka, bili smo sigurni da ova ideja ima uporište te da u njoj trebamo ustrajati. Već sada imamo veći broj obrazovnih institucija koje će sudjelovati. No, brojka nije presudna. Bitna je promjena svijesti, ponajviše kod onih koji prvi put sudjeluju u akciji čišćenja divljih odlagališta otpada, jer onaj tko čisti - taj ne baca.

I ove ste godine prije same akcije uključili građane tako što ste im omogućili da sami kartiraju odlagališta. Koliko takvih odlagališta će se uopće moći očistiti taj dan?

Internetska karta je pokazatelj koji transparentno pokazuje situaciju na terenu. Kartiranje se pokazalo kao odličan alat tijekom prvog kartiranja 2012. godine. U samo 2 mjeseca preko 2.400 lokacija u Hrvatskoj je upisano na svjetsku kartu. Nakon akcije nismo dobili pouzdane podatke od lokalnih organizatora koje su se točno lokacije očistile te se one nisu zabilježile na internetskoj karti. U pripremi prošlogodišnje Zelene čistke slovenska tvrtka je ponudila udruzi Žmergo pro-bono izradu **Registra divljih odlagališta otpada**. Taj Registar bi nalikovao slovenskoj karti (www.ocistimo.si). Osmišljen je na način da daje mogućnost građanima da aktivno sudjeluju u detektiranju divljih odlagališta otpada, ali i jedinicama lokalne samouprave da se njome služe u svrhu jednostavnijeg, pravodobnijeg djelovanja u svojoj zajednici. Komunalni redari i inspektori korištenjem karte bili bi u mogućnosti upisati novonastalu situaciju na terenu. Dok je prilikom ucrtavanja lokacija crne ili crvene boje, zavisno o kojem otpadu se radi, nakon čišćenja lokacija postaje zelena. Cijeli projekt nije zaživio i nije dobio podršku **Državne geodetske uprave** koja, bez obzira na iskazan interes MZOIP i AZO, ne prepoznaje važnost za izdavanje karata, te traži naknadu, a što udruga nije u mogućnosti financirati.

Hoće li neočišćene lokacije čekati iduću godinu ili će se nešto poduzeti u međuvremenu?

Uobičajeno je da mnoge udruge, jedinice lokalne samouprave ili obrazovne institucije čiste na proljeće ili u rujnu/listopadu.

Smatramo da je još važnije od čišćenja educiranje sugrađana o važnosti smanjenja stvaranja otpada i/ili njegovim odlaganjem, u konačnici gospodarenje. Nije smisao samo čistiti godinu za godinom već stati na kraj divljim odlagalištima otpada.

Kakvo je stanje s odlagalištima u odnosu na prošlu godinu? Bilježite li veći broj odlagališta?

S obzirom da u godinu i pol nismo uspjeli dobiti podršku državnih institucija, u smislu korištenja postojećih internetskih karata, za izradu Registra divljih odlagališta, nismo inzistirali na kartiranju. No, broj odlagališta, na svjetskoj internetskoj karti, je usprkos tome povećan, u odnosu na prošlu godinu.

Osim gradova i općina, koje su se sve organizacije priključile ove godine? Čiju podršku imate?

Prošle godine (a tako i ove!) krenuli smo u avanturu bez podrške, sredstava, samo s idejom i determinacijom, praćeni uglavnom podsmjehom i nevjericom. Prva i prava podrška je stigla od Predsjednika **Ive Josipovića**, koji i ove godine prati i podržava Zelenu čistku. Svoje sudjelovanje i ove godine potvrdile su krovne organizacije kao što su: **HGSS, Hrvatski planinarski savez, Hrvatski lovački savez, Hrvatski Caritas, AIESEC, Hrvatske šume, Hrvatska mreža volonterskih centara, Agencija za odgoj i obrazovanje,** a od "pridošlica" možemo navesti **Savez izviđača Hrvatske** i **Hrvatsku mrežu za ruralni razvoj**. U akciji će ponovo sudjelovati oružane snage, a podršku je uputilo i Ministarstvo zaštite okoliša i prirode. Međutim, jednako vrijedne su sve one organizacije civilnog društva, svi pojedinci koji su prošle, a i ove godine, zdušno prionuli poslu. Od deklarativne podrške ionako nema ništa. Grad Opatija i Grad Rijeka podržali su volontere koji su svakodnevno radili na organizaciji u udruzi i osigurali im besplatan prijevoz, kao i pokrivanje komunikacijskih troškova. Prava podrška je od onih koji su nešto učinili i dali doprinos da ideja zaživi.

Kakva je situacija u drugim zemljama u kojima se organizira ova akcija? Jesu li se ove godine priključile i nove zemlje?

Let's do it World je uložio velike napore kako bi pokret zaživio. Niz regionalnih konferencija i edukacija je provedeno kako bi se inspiriralo čim više zemalja i osigurala kvaliteta. U pripremnoj fazi je projekt Let's do it Mediterranean. Ideja je u 2014. godine okupiti sve mediteranske zemlje i zajednički čistiti more i obale. Udruga Žmergo dio je organizacijskog tima i nakon završetka Zelene čistke krećemo s pripremom za slijedeću godinu, zajedno sa svim "mediterancima".

U suradnji s Osnovnom Waldorfskom školom u Rijeci ste pokrenuli edukativni program „Zeleni sat u školi“. O čemu se radi?

Žmergo provodi ekološki edukativni program Zeleni sat u školi za djecu i mlade od 1998. godine, a koji se bazira na istoimenom Žmergovom priručniku. Interaktivne, kreativne radionice, približavaju sudionicima važnost osobne brige za pitanja vezana uz okoliš i prirodu. Pravo znanje je ono koje stavljamo u praksu. Ukoliko imamo svijest i ljubav prema okolišu naše ponašanje će biti u skladu s time. Ljubav prema okolišu i prirodi nam osigurava zeleniju budućnost. Stoga su radionice usmjerene na osviješćivanje odnosa i brige te ljubavi prema okolišu i prirodi. Poticanje razmišljanja i ponašanja djece i mladih u skladu sa zakonima prirode bit je odgoja, a odgovornost za sutra je na nama!

Koja ste još događanja organizirali u povodu Zelene čistke?

Udruga Žmergo organizirala je nekoliko događanja u Opatiji i Rijeci kako bi potakla građane, medije i institucije da sudjeluju u Zelenoj čistki, ali i potakla građane na razmišljanje koja je njihova uloga u priči oko otpada. Održana su dva koncerta u Rijeci, u klubovima Tenk i Palach, s mladim bendovima. Umjesto ulaznice svi su donesli plastičnu ambalažu i time se podsjetili kako i koliko stvaraju otpada. U svrhu promocije postavljena je izložba u suradnji s umjetnicom Tajči Čekada i Malim salonom – **MMSU Rijeka (Muzej moderne i suvremene umjetnosti)**. Inzistiramo na važnosti osobne uloge u priči OTPAD. Količine stvorenog otpada uvelike ovise o nama. Naše ponašanje može utjecati i na proizvođače da promijene dizajn i/ili politiku korištenja ambalaže. Uobičajeno je prozivati nekoga drugoga za probleme, ali u ovom slučaju nema drugoga. Mi smo jedini koji stvaramo otpad i trebamo promijeniti naš odnos prema njemu. Istovremeno trebamo sustav koji funkcionira, ali i osvještene i educirane ljude koji mogu primarno odvojiti otpad i na taj način omogućiti da se s njime kvalitetno gospodari.

Jedan od vaših projekata je i Eko boca koja može zamijeniti više od 1680 plastičnih boca ambalažiranih napitaka koje prosječan korisnik baci u periodu od 10 godina. Kako je javnost reagirala na eko bocu?

Zamislite koliko plastičnih bočica se nalazi na odlagalištima, na dnu mora, ili u rijekama. Privremeno riješenje vidjeli smo u Eko bočicama. Možda nije savršeno, jer ipak radi se o plastici, ali dok ne nabavimo biorazgradive, poslužit će. One su korisne, lagane, jednostavne, BPA free, lijepo dizajnirane i njihovom kupnjom potpomažete promociju zelenih ideja i rad Zelene čistke.

Što očekujete od ovogodišnje Zelene čistke?

Zelena čistka je čista pozitiva! Ona je poziv na zajedništvo, ekologiju u praksi, pozitivne vrijednosti koje će dovesti do zelenije Hrvatske. Čistimo divlja odlagališta, ali, još bitnije i glave od nepotrebnog otpada. Bez da promijenimo odnos prema stvaranju i odlaganju otpada nećemo promijeniti situaciju. Treba pričati o otpadu da bi osvijestili da je on tu, da ga stvaramo i da s njim nekamo moramo. Povezani, sa zajedničkom vizijom i voljom učiniti nešto, spremni utkati sebe za zelenije sutra spremno čekamo svakog dobronamjernika. Od priča nema puno vajde, krenimo, već danas. Let’s do it!

Maja Celing Celić (civilnodrustvo.hr)

VOLONTIRAJ NA GAZI!

Centar za mlade NaGazi traži odgovorne i komunikativne osobe volontiranje na više pozicija u Centru. Volonteri se traže za sljedeće aktivnosti:

- pomoć u organizaciji aktivnosti Centra za mlade
- distribuciju promo materijala za Sajam rabljenih stvari i rukotvorina (jednom mjesečno)
- pomoć u organizaciji festivala Nepokoreni Grad i KIDaj
- pomoć u uređivanju web portala: Domaći , Nepokoreni grad i Plan.et online
- pomoć u administrativnim poslovima udruge

Prednost za volontiranje imaju osobe između 18 i 30 godina starosti.
Detaljnije informacije i prijave na: domachi@domachi.hr ili na tel. 600 996, 098 325 885

Enes Ćerimagić, aktivist i pravnik Zelene akcije govori o referendumu protiv golfskih terena na Srđu , građanskim pravima, civilnom društvu i okolišu...

Nemamo planet B

razgovarala: Matija Mrakovčić, kulturpunkt.hr

Otprilike jednak broj građana koji su potpisali zahtjev za raspisivanjem dubrovačkog referenduma izašlo je na sam referendum. Nakon što je izborena zaista povijesna prilika za odlučivanje, izgleda kao da se nitko drugi, osim onih već zainteresiranih, nije aktivirao odnosno shvatio referendum kao jedinstvenu mogućnost participacije. Što se dogodilo u Dubrovniku?

E. Ć.: Dogodila se svojevrsna "privatizacija demokracije". Investitor je, potpomognut lokalnim vlastima, naročito gradonačelnikom Vlahušićem, uspio uvjeriti jedan dio građana da njihov glas nije važan. Zašto privatizacija - zato jer je nametnuto pravilo da je legitimno suspendirati demokratski proces ako ćete bojkotiranjem demokratskog procesa de facto omogućiti ostvarenje svog privatnog stava. Dakle, demokracija se u ovom slučaju od instituta ograničenja privatnih interesa prometnula u sredstvo njihova ostvarenja. U skladu s u zadnje vrijeme repopulariziranom Hegel-Marxovom izrekom - povijest se uvijek ponavlja dvaput, prvi put kao tragedija, drugi put kao farsa - takvo privatiziranje prava glasa je tragedija, a činjenica da onda investitor rezultate od 84% protiv projekta i 16% za projekt proglašava pobjedom većine, nije ništa drugo nego farsa. Bilo bi ovdje zgodno reći da je Dubrovnik učinio puni krug – potpuno izvrtanje svog temeljnog načela *obliti privatorum publica curate* – ali bojim se da bi to bilo naivno nasjedanje na mit o Dubrovniku kao nekoj vrsti povijesnog diskontinuuma. U Dubrovniku je na djelu ista vrsta političkog cinizma kao i drugdje - rastakanje političkog na koloplet interesnih grupiranja. Ako gledamo stvari iz te perspektive, i ne izgubimo iz vida činjenicu da moderni Dubrovnik dijeli sudbinu ostatka Hrvatske, onda je uvjerenje 31% birača da oni sami moraju donijeti odluku o zajedničkim pitanjima, ustvari, korak naprijed ka rekonstituiranju političkog. Očuvanje Dubrovnika od potpune marginalizacije je na leđima tih 31%. Nadam se da će taj postotak rasti.

Zakon o referendumu propisuje nemoguće uvjete da bi bio obvezujući. Politička volja da se one promijene ne postoji. Uskoro će možda biti raspisan i treći referendum, na području Zaprešića, no upravo činjenica da je prikupljeno malo više od potrebnog broja potpisa za raspisivanje stvara bojazan da će i na taj referendum izaći upravo toliki broj građana, nedovoljno da bi referendum bio važeći. Kako stvari stoje, uskoro će vlasti početi poticati održavanje referenduma jer im se otvara dodatna mogućnost fingiranja demokracije.

Gdje vidiš mogućnost intervencije ili otpora civilnoga društva, a gdje struke, konkretno pravne?

E. Ć.: Određena ograničenja referenduma moraju postojati. Međutim, kada su ograničenja takva da u 22 godine postojanja države nemamo niti jedan uspjeli referendum na zahtjev građana, onda slobodno možemo reći da referendum kao korektiv vlasti u Hrvatskoj ne postoji. Da se usitinu radi o fingiranju demokracije jasno je i iz činjenice da se referendum, u pravilu, provodi o pitanju iz nadležnosti tijela javne vlasti što znači da ta tijela imaju ovlasti donijeti odluku sukladnu volji građana izraženoj na referendumu, bez obzira je li postignut kvorum. Na primjeru Fužina vidimo da se to nije dogodilo, a većina dubrovačkih političara se nemušto poziva na volju naroda ostavljajući pritom nerazjašnjeno misle li na 84% onih koji su se izjasnili protiv na referendumu, ili na činjenicu da nije postignut kvorum.
Uloga civilnog društva je upravo u tome da problematizira stvari, kontekstualizira probleme i stavlja pitanja na dnevni red. Bez tog ‘predtretmana’ teško je očekivati meritornu, uravnoteženu raspravu o pitanju o kojem bi se odlučivalo referendumom. Mislim da Hrvatska za većinu područja društvenog života ima jako civilno društvo koje može biti sugovornik takve rasprave. Problem nastaje s druge strane – kod tijela javne vlasti – koja niti prepoznaju vrijednost takvog dijaloga, a često nisu niti na razini rasprave. To nužno kod njih stvara neku vrstu paternalističke nervoze.

GONG i Mreža aktivista Hrvatske obratili su se otvorenim zahtjevom Vladi da promijeni uvjete raspisivanja refereduma i njegove propisane kvote. Zahtjevi civilnoga društva da se određene stvari mijenjaju redovito se pokazuju kao pucanj u prazno, hrvatska vlast već dugo ne pokazuje namjeru da odgaja javnost koja će biti participativna, mnogo su čvršći mehanizmi vlasti kojima se tu javnost opstruira. Pojam zainteresirane javnosti podosta je fleksibilan u hrvatskim prilikama, velika je većina neangažirana i nevidljiva, pa stoga i vlastima nereprezentabilna. Kako uspostaviti dijalog s nekim tko smatra da niste ravnopravni sugovornici?

E. Ć.: Već je duže vrijeme jasno da Zakon o referendumu treba mijenjati, a činjenica da vlasti tu potrebu sustavno ignoriraju, ukazuje na to da gaje određeni strah od građana. Taj strah se prikazuje kao bojazan da će se pribjegavati referendumu za rješavanje pitanja koja se ne smiju rješavati referendumom. Međutim takvo je objašnjenje krajnje neuvjerljivo jer su dobro znana rješenja kojima se takvo nešto može izbjeći, a upravo trenutna situacija omogućuje takve zloupotrebe. Pravo lice tog straha je prestravljenost činjenicom da bi se građani mogli ispriječiti štetnim projektima koji se prikazuju kao nužnost. A tu nametnutu nužnost, to permanentno izvanredno stanje omogućuje dezorijentiranost ljevice i nedostatak prave kritike. Onda imamo situacije da intelektualci koje se inače smatra lijevima u projektu apartmanizacije dubrovačkog Srđa ne vide da se u osnovi radi o komodifikaciji i privatizaciji zajedničkih dobara – šuma, vode, kulturnog nasljeđa, obrazaca ponašanja zajednice – da bi ih se iskoristilo kao tržišni proizvod, odnosno po potrebi uništilo radi stvaranja novog, ‘atraktivnijeg’ proizvoda.
Pojam zainteresirane javnosti, osim na razini nekih tehničkih propisa, je nepostojeći. Indikativno je da vlast one koji zagovaraju određeni javni interes smatra nereprezntabilinima. Dakle ono što čini zainteresiranu javnost nije činjenica da oni neposredno reprezentiraju određeni broj ljudi već činjenica da zagovaraju stavove iz pozicije općeg, zajedničkog, pozivajući se na normativne vrijednosti, a ne promovirajući partikularne interese. Ali ta zabuna nije slučajna, i to je najbolje vidljivo kada vas optuže da ste nečiji plaćenik. Na taj način skreće se rasprava sa pitanja o normativnim vrijednostima i pokušava se stvar prikazati kao sukob partikularnih interesa. Paradoks je u tome da je najbolji način da dokažete da je netko eksponent partikularnih interesa da odgovorite na pitanja pozivajući se na normativne vrijednosti.

Zelena akcija kupila je parcelu od 60-ak kvadrata na Srđu i time osigurala status stranke u postupku ako dođe do toga da Razvoj golf počne izvlašćivati privatne vlasnike. O kakvom se tu postupku zapravo radi i koje su mogućnosti ZA?

E. Ć.: Ukoliko se ne može postići dogovor oko prodaje zemljišta onda se ide u postupak razvrgnuća suvlasničke zajednice. U jednom dijelu tog postupka će se utvrđivati i vrijednost predmetnog zemljišta. Bit će zanimljivo vidjeti kako će se procjenjivati vrijednost zemljišta koje je unutar obuhvata zahvata kojim se planira izgradnja 240 vila, 400 apartmana i dva hotela, dakle de facto građevinskog zemljišta, a koje je u prostornim planovima navedeno kao zemljište sportske namjene (golf tereni). Mislim da to ima veliki razotkrivajući potencijal. Također omogućava nam i stranačku legitimaciju u nekim drugim postupcima, ali nema potrebe da ulazimo u detalje pravne strategije.

Jutro nakon dubrovačkog referenduma održana je u Vladi konferencija i predstavljeno izvješće o radu Koordinacije za gospodarstvo i investicije ministara Grčića, Hajdaša Dončića i Vrdoljaka. Predstavljena su četiri realizirana projekta i deset u postupku rješavanja, kao da se ukazalo na činjenicu da Vlada zaista nešto radi dok građani protiv njihovih nastojanja prosvjeduju. Je li neuspjeh građanskih inicijativa vjetar u leđa Zakonu o strateškim investicijama, HE Ombli, Plominu C...? Ili realizacija ''strateških projekata'' zaista nema veze s lokalnim stanovništvom i njihovim bilo pozitivnim bilo negativnim stavovima?

E. Ć.: Vlada je zauzela neku vrstu mesijanske pozicije i bilo čiji doprinos shvaća kao nepoželjno miješanje. Nije prvi put da Vlada pokazuje potpuno nerazumjevanje dinamike društvenih odnosa i plošno shvaćanje političkog polja. Dobar primjer je kada na kritike civilnog društva odgovaraju pozivom civilnom društvu da osvoje izbore pa da se onda "jave". Dakle, radi se o ignoriraju legitimnih nastojanja pojedinaca ili grupa da utječu na djelovanje vlasti, bez želje da istu i osvoje. To ignoriranje je ili namjerno, a takvi prigovori jeftini populizam - pa je to za svaku osudu, ili je posljedica neznanja i nerazumjevanja - pa je to za svaku osudu. Što se tiče neuspjeha građanskih inicijativa to ovisi o kontekstu - ako stvari promatramo iz konteksta sveopće apatije i političkog cinizma onda je svojevrsna "renesansa" referenduma i velika - mada zakonski neobvezujuća – izlaznost, postignuće. Bitno je znati da borba ne završava s "odrađenim" referendumom ili nekom drugom inicijativom. Naime, čak i kad uspijete u takvim pokušajima sustav vam taj uspjeh uvijek nastoji osporiti na neki način. Zbog toga je ova kasnija borba za interpretaciju možda i važnija. Ilustrativan je primjer Varšavske ulice. Projekt kojem smo se protivili je realiziran i mnogi su to interprtirali kao izgubljenu stvar. Međutim, jedna vrlo konkretna posljedica kampanje su zaključci gradske Skupštine koji zabranjuju takve projekte u budućnosti i oni su uključeni u zagrebački GUP 2013. godine. Prije toga planirano je 16 projekata sličnih Varšavskoj.

Mi smo dvije godine nakon završetka kampanje ponovno okupili aktiviste i bili prisutni u gradskoj Skupštini pri usvajanju izmjena koje su rezultat naše kampanje. Na taj način nismo prepustili interpretaciju tog uspjeha Skupštini koja je devastaciju u prvom redu i dopustila, a nismo ni dozvolili da se uspjeh zaboravi uslijed vremenskog odmaka od 2 godine. Ako je netko i mislio da je kampanja Varšavska bila uzaludna, ove vrlo konkretne uspjehe sigurno ne može ignorirati. Dakle, jedini vjetar u leđa štetnim projektima bi bio izostanak otpora takvim projektima. Što se tiče tzv. strateških projekata teško je o njima ozbiljno govoriti kada niti ne postoji strategija na osnovu koje bi ih se moglo nazvati strateškima.

Kako je pokazala spomenuta konferencija, interdisciplinarnost u hrvatskim prilikama zapravo je zasjedanje istomišljenika, bez uzimanja u obzir nezavisnih stranaka u postupcima donošenja odluka, a još manje svekolike javnosti o čijoj se egzistenciji radi.

Organizacije civilnoga društva zasigurno su opozicija prevladavajućim politikama i dominantim diskursima, no i njima nedostaje povezanosti i općenitosti. Javni i privatni mediji podjednako su cijepljeni protiv kritičkoga stava. Gdje vidiš priliku za proboj svijesti o potrebi udruživanja i promicanja solidarnosti?

E. Ć.: Priliku vidim u inicijativama poput Platforme 112, povezivanju širokog spektra organizacija civilnog društva iz različitih polja djelovanja pod zajedničkim nazivnikom vladavine prava. Netko će s pravom reći da to nije pretjerano avangardna pozicija, međutim svejedno smatram da je ne samo korisna već i nužna. Vladavina prava, iako vrlo širok pojam, u ovom kontekstu predstavlja borbu za poštivanje već izborenih prava i standarda, dakle neki minimum pristojnog funkcioniranja države. Kroz borbu za osiguranje tih prava vi gradite povjerenje građana u političke aktere izvan uskog sistema parlamentarne reprezentacije. Neki će reći da je to tupljenje oštrice koja bi omogućila revoluciju i pravu promjenu sistema, ali to shvaćanje implicira da je revolucija svrha sama sebi. Također implicira dva suprotstavljena apsoluta po kojem je jedan sistem apsolutno nepravedan, a drugi, nedosanjani, apsolutno pravedan. Ja mislim da je pitanje pravednosti pitanje društvene prakse i polje stalne napetosti koje ne nestaje postizanjem određenog stanja. Dakle, radi se o permanentnoj borbi. Zbog toga je bitno izgrađivati i osnaživati aktere te borbe. Ta borba naravno ne isključuje pojedinačne otpore sistemu. Koalicije poput Platforme 112 treba proširivati i stvarati zajedničke platforme otpora sa studentima, radnicima, akademskom zajednicom. To je onda pozicija s koje se može propitivati sistem i postavljati mu nove, avangardnije zahtjeve. Revolucija po definiciji znači postavljanje zahtjeva kojeg postojeći sistem ne može zadovoljiti, a da pritom nastavi postojati. Nije velika sreća ako takav zahtjev nametne mala grupica zato jer smatra da je na pravedničkoj strani povijesti. Takav zahtjev, ako do njega dođe, mora biti rezultat društvene kritičke prakse.

Smisao svakog zakona trebao bi biti zaštita najslabijih. No, u situaciji kada su nedostupne informacije, tehnološka baza, sve više i obrazovanje, a društvo se kreće u smjeru totaloga zanemarivanja štetnih ekonomskih činitelja koji su toliko duboko utkani u svakodnevno funkcioniranje pojedinca, zašto je baš borba za okoliš važna?

E. Ć.: Trenutni globalni trend je komodifikacija prirodnih resursa. U osnovi radi se o vrsti prvobitne akumulacije kapitala. U hrvatskom konktekstu radi se o drugoj privatizaciji nakon one iz ‘90-ih. Degradacija okoliša tu se pojavljuje kao naličje obrnute redistribucije, one prema višim slojevima društva, i zbog toga sam i spomenuo važnost povezivanja sa sindikatima, studentima i akademskom zajednicom. Osim što borba za okoliš predstavlja borbu za prava socijalno najugroženijih, jer su direktne posljedice degradacije okoliša najveće za one koji im se najmanje mogu oduprijeti, u globalnom kontekstu ona je i bitka za opstanak. Kao što se to često vrlo slikovito kaže - nemamo planet B. Na kraju krajeva priroda ima i određenu intrinzičnu vrijednost koja nije zanemariva.

Josephine Bosma nizozemska je teoretičarka čiji je rad fokusiran na umjetnost u internetskom kontekstu, odnosno na ono što Internet radi umjetnosti i što umjetnici rade s Internetom.

Polje je jednostavno eksplodiralo!

Razgovarao: Željko Blaće

Svojim se radom opire tendencijama reduciranja diskursa o net artu samo na specifične prakse, kao što je umjetnost napravljena za Web ili umjetnost koja je anti-institucionalna. Net art u njenoj argumentaciji uključuje puno više. To je tranzicija polja suvremene umjetnosti iz industrijske sfere u onu informacijskog društva. Prati razvoj umjetnosti u kontekstu mreže od 1993. godine. Ona je autodidakt iz polja slobodnih medija (piratski radio), radila je kao novinarka i kritičarka u polju mrežne umjetnosti i sada je doktorantica na Sveučilištu u Amsterdamu. U 1990-ima bila bila je aktivni član nettime mailing liste i sudjelovala u uređivanju kultne knjige **ReadMe! ASCII Culture and the Revenge of Knowledge**. Suorganizirala je dijelove drugog i trećeg izdanja utjecajnog festivala taktičkih medija **Next5Minutes**, a 2011. godine izdala je knjigu **Nettitudes – Let's Talk Net Art**. Knjiga uključuje široki spektar praksi, od vizualne umjetnosti do glazbe, te uključuje urgentno pitanje očuvanja digitalno nastale umjetnosti.

Što razlikuje net umjetnost 1990-ih od današnje?

JB: Puno, puno je više produkcije, a ako je nekada i postojao središnji diskurs sada je potpuno razbacan po različitim platformama i mrežama. Postoji jaka svijest o lokalnosti i fizičkim vezama i utjecajima. Pojedini softverski smjerovi postali su internalizirani ili prisvojeni za proizvodnju fizičkih objekata. Neinstitucionalne online mreže počinju zrcaliti ulice i obratno. Šteta je da umjetnici koji rade s mrežom u estetskom smislu i umjetnici koji to više rade iz (softverske i hardverske) hakerske perspektive čine se sve odvojeniji. To je prirodna posljedica rasta broja umjetnika/pojedinaca koji na neki način u svom radu koriste mrežu.
Kroz ograničeni broj online mjesta susreta, u 1990-ima se razmjena među ovim dvjema grupama činila lakšom. Bilo je jasno koliko su toga imali zajedničkog, ali i razlike su bile poticane, što je dovodilo do žustrih rasprava o tomu što mrežna umjetnost treba biti, te što je bilo u pitanju kada se radi umjetnost sa mrežom. U trenutnoj situaciji svaka grupa sada propovijeda sebi i svojoj publici, što s vremena na vrijeme dovodi do preokupacije samim sobom.

Što su po tebi temeljna/ključna djela net umjetnosti za koja bi trebao saznati svaki umreženi entuzijast za umjetnost?

JB: Za početak, po mom mišljenju, nije najvažnija stvar reći ljudima što su najvažnija

umjetnička djela u i oko Interneta, jer ako ljudi ne razumiju ili ne vide kako su ova djela konstruirana ili kako odgovaraju određenom kontekstu (umjetnosti ili aktivizma ili dizajna) - ne može biti stvarnog valoriziranja. Kao svoj zadatak vidim naučiti ljude kako da cijene i pristupaju umjetnosti u sferama u kojim se preklapaj umjetnost, mediji i polu-javni prostori današnjice.
Ono što se treba dogoditi je da ljudi vide kroz površinu ekrana i prestanu pristupati net umjetnosti kao slijedu filma i video arta. Internet je ogromni spoj tehnologija, elektronike i medija te ima jako mnogo načina korištenja i točki pristupa. Web je jedna. Važno je raspoznati razliku između Interneta i Weba, gdje je Web samo jedan manji dio Interneta.
Da odgovorim na tvoje pitanje, dat ću nekoliko primjera djela koja su bila ključna, ali i koja upućuju na dosege praksi unutar termina "net art". Prvo to je rad **Jodi**. Ovaj duo koristi nove tehnologije kao što su umjetnici prethodnih avangardnih praksi koristili medije svog vremena, u nemilosrdnom ali istovremeno i poetskom eksperimentiranju materijalima: hardver, softver i očekivanjima oko njih. Razlog zbog kojeg ih predlažem je stoga što vidim njihov rad kao jednu koherentnu radikalnu gestu. Njihov rad je 1990-ih godina imao ogroman utjecaj na umjetnike i web-dizajnere. Danas je eho njihovog rada u „glitch-art“ generaciji, ali vidim i da se reflektira u radovima umjetnika poput **F.A.T. Lab (Free Art & Technology)** ili **Weise 7**.

Potom bih istaknula **Webstalker grupe I/O/D**. Ovaj je rad nastao krajem 1990-ih i njegova važnost nije prepoznata od strane umjetničkog mainstreama te je izložena milosti slabe memorije Interneta. Radi se o alternativnom web pregledniku s finim i delikatnim vizualizacijama funkcioniranja Weba i toga kako su stvari povezane, a pokrenuo je brzi razvoj softverske umjetnosti. Bio je povezan i sa razvojem softverskih studija u akademskom polju jer je u njegovoj produkciji, kao član grupe **I/O/D**, bio uključen kritičar i akademski istraživač **Matthew Fuller**.

Recentnije djelo koje je imalo ogromni utjecaj van konteksta umjetnosti bio je Web 2.0 Suicide Machine od grupe **MODDR_LAB**. Ovo djelo je hibrid softverske umjetnosti i aktivizma, a omogućuje mehaničko brisanje profila na raznim platformama socijalnih medija. Nakon što im je Facebook poslao pismo upozorenja – privukli su svjetsku pažnju i puno novih korisnika. To je najutjecajniji primjer kritičkog angažmana od strane umjetnika u socijalnim medijima.
Kao i sa Jodi, cijeli opus dua **Mike Bonanno i Andy Bichlbaum**, poznatih kao **Yes Men**, trebao bi biti na listi. To uključuje i njihove aktivnosti prije Yes Men, dok su još bili poznati kao **RTMark**. RTMark kreirao je umjetničko-aktivističku platformu gdje bilo tko može anonimno predložiti bilo kakve projekte, a koje je onda, također anonimno, bilo moguće financirati i realizirati. Yes Men trenutno pripremaju sličan projekt, zove se **Action Switchboard**. Sa osjećajem za teatralnost i satiru Bonanno i Bichlbaum su inspirirala umjetnike i aktiviste u cijelom svijetu.

Koja su najinteresantnija djela mrežne umjetnosti koja se odnose spram suvremenog stanja mreže?
JB: Mreža više nije izdvojeni prostor kao što je bio u vrijeme termina "cyberspace", ako je i tada uopće bila. Djela koja reflektiraju ovo su, primjerice, **Mapa Arama Bartholla**, unatoč tome što je nastala 2006. godine, **A Tool to Deceive and Slaughter Caleba Larsena**, također star nekoliko godina ali još uvijek relevantan, Street Ghosts Paola Cirioa, net art "objekti" Rafaela Roozendaala, koji se nalaze svaki na svojoj izdvojenoj web stranici/domeni. Radovi **Artiea Vierkanta**, Brada Troemela, **Constanta Dullaarta**, **Anne de Vries**, Katje Novitskove i drugih i dalje odjekuju u offline web estetici. U "glitch" radovima **Jona Satroma**, Nicka Briza, Rose Menkman i drugih. U kritičkom inženjerstvu Juliana Olivera, **Danje Vasilieva**, **Gordana Savičića** i drugih… Polje je jednostavno eksplodiralo!

Do danas je nastalo tisuće manjih ili većih publikacija koje objašnjavaju što je anarhizam i koje se mogu nazvati "početnicama" o anarhizmu, odnosno bazičnim tekstovima i pojašnjenjima. Ipak, stalno se ponavlja potreba za objavljivanjem takvih tekstova. Razlog tome možemo tražiti u činjenici da je često riječ o malim nakladama (broj gotovo nikada ne prelazi nekoliko tisuća) pa je i broj ljudi koji dolaze do tih publikacija ograničen, što je možda i najčešći razlog ponovnog pisanja i objavljivanja takvih tekstova. S druge strane, unatoč činjenici da temelje anarhizma (barem onaj veći dio) pronalazimo negdje u sredini 19. i na početku 20. stoljeća, nikako ne možemo govoriti o anarhizmu kao ideji koja počiva isključivo na tome. Anarhizam se kroz svoje postojanje razvijao, usvajao nova saznanja i širio u različitim smjerovima, prvenstveno kroz pitanja metoda djelovanja i načina na koji će se najbrže doći do ostvarenja nekih od anarhističkih ciljeva.

ANARHIZAM: MALI PRIRUČNIK ZA POČETNIKE - 1. dio

preuzeto: stocitas.org

Danas se može govoriti o klasičnom i suvremenom anarhizmu, koji dijele neke osnovne vrijednosti, ali se u dosta toga i razlikuju. Tako se može reći da imamo suvremeni anarhizam, no bitno je znati da se unutar osnovnih vrijednosti taj suvremeni, uvelike kombinira s klasičnim anarhizmom.

Anarhizam ne predstavlja političku stranku ili vjersku sektu koja "vrbuje" članove lijepim riječima i slatkim obećanjima. Anarhizam prvenstveno predstavlja životnu filozofiju i političku ideju koja funkcionira na osobnoj razini, a tek zatim na bilo kojoj drugoj, što jednostavno rečeno znači da ćete nakon čitanja ovog teksta biti bogatiji u svom znanju, a svaka aktivnost koja proizađe iz tog znanja je vaša osobna odluka.

Nazivi anarhizam i anarhija

Već kod samih riječi "anarhizam" i "anarhija" postoji puno krivih definicija i objašnjenja, tako u "Općoj enciklopediji" (JLZ, Zagreb, 1977.) stoji sljedeće: "Anarhija - bezvlađe, bezvlašće, raspuštenost, nedostatak zakona i autoriteta u društvu; nered, kaos.", dok u "Velikom riječniku stranih riječi" (Zora,

Zagreb, 1974.) stoji: "Anarhija - bezvlađe, nered, bezvlašće, raspuštenost, nered, kaos". Istovremeno se sam anarhizam objašnjava kao politička struja neprihvatljivih ideja, što je razumljivo zbog konteksta (vrijeme totalitarne komunističke vlasti) u kojem nastaju spomenute publikacije. Naravno, ni dolazak parlamentarne demokracije (koja je u zapadnom svijetu prisutna već dugi niz godina) nije donio znatne promjene u samoj interpretaciji i korištenju tih riječi, pa se danas često srećemo s korištenjem riječi "anarhizam" i "anarhija" kao sinonimima za nasilje, kaos i slično. To je potpuno krivo značenje.

Što onda zapravo znače te riječi? Sama riječ "anarhija" dolazi iz grčkog jezika i znači doslovno "ne" i "vlast". Takav direktan prijevod možda najbolje opisuje samo značenje te riječi. Potpuni izostanak svake vlasti i autoriteta. Kako je to moguće? O tome ćemo nešto kasnije...

Sama riječ "anarhizam" nastaje kao naziv za političku ideju i filozofiju koja teži anarhiji, dakle, društvu bez svake vlasti, autoriteta i prisile, te se kao takva koristi od početka 19. stoljeća pa sve do danas. Uz različite "dodatke" ona opisuje pojedine struje unutar anarhističkog pokreta, npr. anarho-sindikalizam, anarho-primitivizam, anarho-individualizam, eko-anarhizam i slično.

Samo anarhističko objašnjenje tih naziva se najbolje očituje kroz definiranje anarhizma kao političke ideje i filozofije, odnosno metode kojom će se doći do cilja - anarhije. Anarhija predstavlja "društvo blagostanja" (iako ovo zvuči pomalo patetično, no dobro), društvo u kojem vlast i autoritet zamjenjuje samoorganizacija, društvo ravnopravnosti, ravnopravne i pravedne distribucije svih proizvoda, ukratko, društvo u kojem svaka osoba može zadovoljiti svoje osnovne i sve ostale potrebe u maksimalnoj mjeri, a da pri tome ne radi na štetu drugih. Možda se u ovom posljednjem skriva jedna od osnovnih ideja - živjeti svoj život potpuno slobodno, ali uz punu odgovornost prema tuđoj slobodi. Sada kada smo objasnili samo značenje riječi s kojima ćemo baratati na sljedećim stranicama, vrijeme je za nešto konkretnija pitanja i odgovore, koji se nužno nameću pri svakom spominjanju anarhizma i anarhije.

Tko su anarhisti i anarhistkinje?

Bilo tko. Ti, ja, oni, mi... Grupe i osobe koje se žele identificirati s anarhističkim pokretom i koje djeluju u tom smjeru. Ne postoji neki poseban kriterij koji to određuje, niti postoji jasno zacrtano pravilo što nekoga čini dijelom anarhističkog pokreta. Ljudi su različiti pa su tako i načini razmišljanja i djelovanja različiti.

Ipak, kako bi izbjegli mogućnost zabune i ovako nejasnog objašnjenja, nužno je naglasiti da postoje neke osnovne vrijednosti koje svi dijele i time se jasno, ali dovoljno otvoreno, definira što ulazi unutar naziva anarhizam.

Često se kroz mistifikaciju anarhizma provlači ideja o stereotipu pa su anarhisti često prikazani kao lako prepoznatljivi po svom izgledu, načinu ponašanja, jednakom djelovanju i cijelom nizu stereotipa koji nemaju nikakve veze sa stvarnim životom.

Anarhizam je politička ideja i samim time je bilo tko može prihvatiti i prakticirati, a da pri tome nastavi živjeti svoj život, radi svoj posao, zabavlja se na isti način, no s jednom velikom razlikom - promjenom gledanja na svakodnevne poslove, odnose s ljudima, odnose prema društvenim pojavama, itd. Električar, vodoinstalaterka, nuklearni fizičar, profesor ekonomije, povjesničarka, kuhar, dimnjačar, vrtlarica, učitelj, smetlar, socijalna radnica, novinar, nezaposlena osoba, zidar, vozač autobusa, bilo tko od tih ljudi može imati ili ima anarhistička uvjerenja. Anarhizam je društvena ideja, kao takva je primjenjiva na cijelo društvo, bez obzira gdje se mi u društvu nalazili. Ipak, i tu postoji nešto sasvim jasno i samo po sebi razumljivo, jer odnos moći u društvu određuje i činjenicu da politička i ekonomska elita neće sama sebi odrediti odricanje od moći koju posjeduje pa tako neće biti niti dio anarhističkog pokreta, koji joj posjedovanje te moći osporava.

Tu se može navesti i primjer koji neke anarhističke skupine stalno naglašavaju, a to je da većina ljudi u društvu, gdje god živjeli, svakodnevno prakticiraju mnoge anarhističke ideje i vrijednosti, iako nikada to ne bi nazvali anarhizmom ili možda nikada nisu čuli za anarhizam. Čini li ih to anarhistima? Da i ne. Da, utoliko što prakticiraju nešto što je svojstveno anarhizmu. Ne, utoliko što za tim nema posebne potrebe. Ideološki neopterećeno djelovanje je često daleko djelotvornije od ideološki opterećenog djelovanja, koje lako može završiti u nedjelotvornom dogmatizmu.

Ljudi tako svakodnevno pomažu svojim susjedima, prakticiraju suradnju i solidarnost na različite načine, pružaju besplatne usluge, pokreću zajedničke projekte, a sve to na bazi osnovne ljudske solidarnosti, ravnopravnosti i, što je možda najvažnije, bez ikakve prisile "sa strane" da takvo što rade. Naravno, bilo bi netočno reći da je uvijek tako, no bez obzira na sve nametnute vrijednosti koje često primjenjujemo u svom životu, ipak možemo uočiti niz ovakvih primjera u svojoj najbližoj okolini.

Kako bi društvo funkcioniralo bez autoriteta i vlasti?

Već danas društvo nerijetko funkcionira bez autoriteta i vlasti. Država ne može funkcionirati bez tih modela prisile. Društvo može.

Današnju društvenu strukturu i organizaciju uvjetuje postojanje države. Institucija države svoje postojanje bazira na toj strukturi i organizaciji, koja je autoritarna, hijerarhijska, patrijahalna i strogo kontrolirana. Čak i tzv. "liberalna" država prakticira visoku razinu kontrole i to na više načina. S jedne strane, država mora voditi računa o tome da se autoritet ne dovodi u pitanje (npr. nedopustiva je neposlušnost, neplaćanje poreza, ekonomsko i političko organiziranje koje nije povezano s državom i sl.), dok s druge strane, pazi na to da se održi privid individualne moći svake osobe u procesu odlučivanja, pa se tako svake četiri godine održavaju izbori, koji se također događaju u strogo kontroliranim uvjetima. Kako? Riječ je uvijek o istom krugu ljudi, političkoj i ekonomskoj eliti, kojima njihov položaj u društvu dozvoljava sudjelovanje u utrci do pozicija moći.

Cijeli sustav zapravo počiva na ideji održavanja moći jednog društvenog sloja, što u stvarnosti nema nikakve veze s mogućnostima funkcioniranja cijelog društva. Društvo bi funkcioniralo i bez političke i ekonomske elite, koja sebe voli predstavljati "nužnom" i "izrazito potrebnom", dok je zapravo riječ o pukom održavanju na poziciji moći. Anarhistički odnos prema društvu je potpuno suprotan. Moć ne bi nitko posjedovao i svi bi posjedovali moć. Naravno, ne moć nad nekim, već moć ispunjavanja svih svojih potreba, moć zajedničkog djelovanja i nadasve moć odlučivanja o svom životu.

Anarhizam se ne protivi organizaciji, već predstavlja oblik organizacije, koji bi mnogi anarhisti i anarhistkinje nazvali savršenim oblikom organizacije. Savršenim zbog nužnosti ravnopravnog sudjelovanja svih osoba u društvu, što za razliku od trenutne društvene organizacije nudi stvarnu mogućnost odlučivanja. Naravno, sada će vam se učiniti kako je to nemoguće zbog same veličine društva... No, nije nemoguće. Društvo je danas organizirano kao ogromna zajednica i centralizirano, što zapravo nema nikakve veze sa svakim od nas. Ljudi u svom svakodnevnom životu nikada ne dolaze u dodir sa svim osobama u društvu, a najčešće nemaju nikakve (direktne ili indirektne) veze sa dijelovima društva kojima ne pripadaju. Određuje nas mjesto stanovanja, mjesto gdje radimo, mjesto gdje se zabavljamo i provodimo slobodno vrijeme. Imamo određen krug prijatelja i poznanika. Zapravo, imamo nekoliko interesnih skupina unutar kojih prakticiramo svoje svakodnevne aktivnosti. To ujedno predstavlja i dobru osnovu za temeljnu zajednicu unutar anarhističkog društva. Takve zajednice se mogu udruživati, surađivati, međusobno koordinirati, zajednički odlučivati, a sve to na ravnopravnoj razini i po principu mreže, a ne piramide, kao što je to slučaj kod državne organizacije društva.

Zajednice ljudi bi se organizirale prema osobnim afinitetima i prema lokalnim potrebama, vezano uz proizvodnju, stanovanje, prijevoz, ili bilo koji drugi dio života. Njihovu povezanost uvjetovale bi potrebe, a obavljanje poslova unutar njih stvorilo bi punu zaposlenost i znatno kraće radno vrijeme, jer puna iskorištenost radne snage znači maksimalnu učinkovitost i kratko radno vrijeme.

Ali tko bi natjerao ljude da rade, pitate se? Nitko, jer kada radimo za puno zadovoljavanje svojih potreba, ne treba nam prisila. Uostalom, izbor radnog mjesta bi bio potpuno slobodan, a osobna odgovornost nam uvijek nalaže da obavimo i neke poslove koji nam možda nisu najdraži, ali nam je jasno da bez obavljanja tih poslova ništa ne bi funkcioniralo. Pa, zar ne radimo takve poslove i danas i to bez prisile? Recimo, čistimo svoje stambene prostore, peremo suđe, čistimo wc, gradimo kuće i stanove, gradimo ceste i tvornice, popravljamo različite strojeve... Sve to se radi zbog potrebe, a kada je jasno da to radiš za sebe i ljude oko sebe, a ne za šefa, onda je takva podjela posla još prirodnija i tada ćemo biti spremniji raditi stvari koje nam možda i ne odgovaraju najbolje, ali znamo zašto ih radimo. No, ne bi bilo dobro reći da se osporavaju baš svi autoriteti. Postoji nešto što zovemo racionalni autoritet, koji počiva prvenstveno na znanju. Tako će autoritet liječnika ili arhitekta uvijek imati konačnu riječ u odlukama o tretiranju neke bolesti ili u izgradnji neke građevine. Sasvim je jasno da neće doći do situacije u kojoj ljudi grade kuću koja će se srušiti ili nešto slično. To bi bilo krajnje nerazumno.

Hijerarhijska, autoritarna i centralizirana organizacija društva je, kada to vrlo pojednostavimo, neprirodna i bazira se (kao što je to puno puta ponovljeno) isključivo na potrebi političke i ekonomske elite da se održi na vlasti. Samim time se onemogućava zadovoljavanje potreba društva. Dok jedni (manjina) profitiraju kroz takav pristup, drugi (većina) rade i gube - što je također neprihvatljivo. Trenutak kada dolazi do stvarne promjene je onaj kada ta većina preuzme stvar u svoje ruke i kroz zajednički napor s cijelim društvom u potpunosti reorganizira društveni život. To se neće dogoditi brzo ili preko noći, već je riječ o dugotrajnom procesu, r/evoluciji.

Naš suradnik Roko Šikić proteklog je ljeta proveo više tjedana u Indiji, zemlji koja zbog svoje veličine, utjecaja i raznolikosti i danas privlači pažnju mnogih ljubitelja putovanja i avanturista širom svijeta.

Indija: u posjeti južnoazijskom divu - 1.dio

Indija - južnoazijski div, potkontinent te najveća svjetska demokracija. Zemlja je raznolikih kultura, jezika i ljudi. Zemlja koja na prvi pogled djeluje kaotično, no kaos u prometu, zvukovima, bojama i mirisima funkcionira i bez njega Indija ne bi bila ono što je danas.

Vijest o putovanju u Indiju me prilično obradovala, te sam odmah na računalu otprilike pogledao sva mjesta koja ćemo posjetiti. Oko podneva 6. srpnja 2012, nakon višednevnog spremanja, tata i ja zaputili smo se prema Zračnoj luci **Pleso**. Uz kratko presjedanje u **Budimpešti** i jako dobar avion sa touch screen ekranom ispred svakog sjedala, brzo smo se našli u **Dohi**. Čekanje na zračnoj luci proveli smo kupujući grickalice, gledajuci precijenjene artikle u tamošnjem duty free shopu te pokušavajući se spojiti na wi-fi koji nije baš najbolje radio. Surfanje nas je toliko zaokupilo da smo umalo ostali u Dohi jer nismo čuli pozive putnika.

New Delhi

Ujutro smo stigli u **New Delhi**, na Indira Ghandi aerodrom koji je velik i začuđujeće moderan. Dočekao nas je vrlo vlažan, topao zrak s laganom kišom. Naš vozač iz hotela već nas je čekao na izlazu. Nakon što smo stavili stvari na kombi (najmanji kombi koji sam vidio u životu) krenuli smo prema Pahar Ganju, jednoj od najpoznatijih četvrti New Delhija – 17 milijunskog glavnog grada Indije koji se prilično brzo razvija. Moram priznati, prva vožnja indijskim cestama bila je pomalo zastrašujuća jer je nevjerovatna gužva na njima, ali vozi se umjereno brzo. Kad smo

skrenuli u ulicu u kojoj se nalazio hotel, mislio sam da je vozač pogriješio, ali sam ubrzo shvatio da je većina ulica poput ove. Uska ulica puna pješaka, štandova i dućana.
Sljedeća dva tjedna bili smo u New Delhiju. Za to vrijeme posjetili smo gotovo sve što se u New Delhiju može posjetiti. Imali smo sreću otići u predsjedničku palaču, raskošni sklop građevina u rangu najvećih europskih dvorova, ostavštinu kolonijalne vlasti Velike Britanije u kojoj i dan danas živi predsjednica i koja je najbolji primjer bogatstva koje je Velika Britanija imala i izvlačila iz Indije.
Do predsjedničke kuće vodi duga avenija koja započinje sa Gate of India tj. Vratima Indije koji su nalik Slavoluku pobjede u Parizu. U sklopu palače je i muzej gdje smo vidjeli i slike Tita koji je u davnim danima posjetio bivšeg indijskog predsjednika **Nehrua**. No predsjednička kuća nije jedina ostavštvina Velike Britanije. Delhi je pun zgrada britanskog stila. Staro središte Delhija, **Conaught place** je najbolji primjer kolonijalne arhitekture koja dosta odudara od tradicionalne indijske gradnje kao i od modernih staklenih zgrada.
No Indiju nisu kolonizirali samo Britanci. U starom Delhiju je i stara, crvena, mogulska tvrđava Red Fort te najspektakularnija i najveća džamija u Indiji, **Jammu Mashid** - obje ostavština muslimana Mogula, koji su vladali Indijom u srednjem vijeku. Kako ne bi izostavili i druge vjere, posjetili smo i u sihkski hram gurduari, najveći u New Delhiju te Hindu hram, gdje sam dobio blagoslov boga Ganesha- malu crvenu točku na čelu.
Ubrzo sam se po Pahar Ganju snalazio kao po vlastitoj ulici, čak su me prepoznavali i prodavači po cesti. Svakodnevno šetanje i istraživanje Delhija pogoršala mi je bolest koju sam pokupio već trećeg dana, no nije bilo ništa strašno vec samo “delhi belly “tj. trbuh Delhija kojeg uglavnom svi stranci dobiju kad dođu u Indiju.

Taj Mahal

Već izmoreni od Delhija, nakon dva tjedna krećemo na put autobusom. Prvo nam je odredište bila **Agra**. Agra je grad u kojoj se nalazi najprepoznatljivija razglednica Indije

– **Taj Mahal**. Mnogi misle da je Taj Mahal džamija, međutim on je najveći i najpoznatiji spomenik ljubavi i grobnica koju je za svoju neprežaljenu suprugu dao sagraditi mogulski car Shah Jahan u 16.stoljeću. U rano jutro posjetili smo Taj Mahal koji je bio veličanstven na jutarnjem suncu, dok se bijeli mramor od kojeg je napravljen prelijevao u ružičasto. Taj Mahal nije prazan kao što ga često prikazuju na fotografijama, već vrvi Indijcima i stranim turistima. U Agri se nismo htjeli zadržavati predugo jer je grad vrlo prljav, a i često nestaje struje, pa smo već nakon jedne noći krenuli za Jaipur u državi Rajasthan, koji se naziva još i ružičasti grad jer je većina zgrada obojeno u zagasito ružičastu boju.
Udaljavajući se od Agre, krajolik se znatno promijenio. Nestalo je zelenila i sve je polako postajalo žuće. U Jaipuru, glavnom gradu Rajastana tj. Zemlji kraljeva, zadržali smo se tri dana. Posjetili smo veliku tvrđavu malo izvan njega koja se nalazi na brdu do koje ako želite, jašete na slonu, što mi nismo učinili jer nam je ipak bilo žao slonova.
U tvrđavi se nalaze zapanjujući izlošci

mogulske umjetnosti. Posjetili smo i hram majmuna, prije kojeg smo stali u trgovinu da se opskrbimo bananama. Tamošnji majmuni nisu baš na najboljem glasu, ali su ipak bili jako simpatični i ponašali su se prijateljski. Tamo sam dobio blagoslov majmunolikog boga Hanumana.

Pushkar

Poslije druženja s majmunima i još malo razgledavanja Jaipura krenuli smo u Pushkar, drugo najsvetije mjesto hindusa nakon **Varanasija**. **Pushkar** je bio odmor od velikih gradova jer broji samo oko tridesetak tisuća ljudi, no blata ima posvuda. U središtu grada je jezero okruženo gatovima na kojima se svakodnevno peru i kupaju ljudi. Mi se nismo kupali jer smo malo sumnjali u čistoću vode. Cijela je Indija prilično šarena, ali Pushkar se definitivno ističe u tom šarenilu. Mnogobrojni štandovi s rajastanskom robom u kričavim, žarkim bojama daje gradu poseban karakter. Nakon šarenog Pushkara smo se zaputili u plavi grad Jodphur gdje smo ostali jedan dan i noć. Posjetili smo veličanstvenu tvrđavu koja se uzdiže iznad grada na visokoj stijeni. Nju su također izgradili **Moguli**, a i zadnji film o **Batmanu** je sniman baš u toj tvrđavi. S vrha tvrđave pruža se spektakularan pogled na grad dok se na obzoru spajaju plavo nebo i plave zgrade **Jodphura**.

Sljedećeg, kišovitog jutra uputili smo se prema **Jaisalmeru**, gradu smještenom duboko u pustinji Thar, skoro na pakistanskoj granici. Krajolik se jako promijenio. Više se ne viđa se puno drveća, već samo zakržljalo, nisko raslinje. Tenisice su nam pune pijeska. Taj mali grad opasan zidinama je pravi dragulj pustinje. U uskim uličicama punim prodavača sprijateljili smo se s jednim i kupili potrepštine za hrvatske kune. Prodavač Monu je sakupljač stranih i starih valuta, i mi smo mu dali sve novčanice koje smo imali. Nakon toga odveo nas je u svoju kuću. Tamo su nas dočekale njegova majka, žena i simpatična tek rođena beba. Njegova familija su Jainski vjernici koji su strogi vegeterijanci i začetnici ideje nenasilja koju je kasnije primjenio **Mahatma Ghandi** u oslobađanju od kolonijalnih okova. Nakon upoznavanja, Monu nas je odveo u svoju sobu i pokazao svoju zapanjujuću zbirku koju drži pod tri lokota na skrivenom mjestu. Bio je to ogroman album prepun raznih valuta, a rekao je da ima još jedan. Potom smo požurili prema hotelu jer je autobus uskoro kretao dalje – duboko u pustinju.

Nakon otprilike dva sata vožnje stigli smo u malo selo na osami. Tamo su nas dočekale odmorne deve na kojima smo se otisnuli prema užarenim dinama. Napravili smo krug po pustinji, a jahanje na devama pokazalo se prilično zamorno. Po povratku u selo, dočekala nas je gotova večera i plesna izvedba tamošnjih stanovnika koja je uključivala i riganje vatre uz tradicionalni ples. Nakon večere pokupila su nas kola sa upregnutom devom koja su nas dovela ispod jedne dine gdje su bili spremni kreveti. To mi je bio prvi put da spavam pod vedrim nebom i nije bilo baš tako lijepo kao što se čini. Vjetar je cijelu noć jako puhao i tako nosio pijesak koji mi je onemogućavao spavanje. Nakon avanture u pustinji, ujutro smo se vratili u grad i krenuli natrag prema New Delhiju. @

Jon Spencer Blues Explosion nastupio je u zagrebačkom Pogonu Jedinstvo na veselje svih starih fanova i iznenađenje onih novih koji se nisu mogli niti ponadati koliku količinu nabrijanog rock/n/rolla i bluesa može "iscijediti" ovaj lutajući trio...

Jon Spencer eksplodirao u pogonu Jedinstvo!

preuzeto: http://www.ravnododna.com

Je li vam poznat onaj post-orgazmički osjećaj kad vam još satima poslije nije jasno što vam se zapravo dogodilo: sjedite u tišini jer nikakva muzika ne dolazi u obzir, da slučajno ne poremeti dojam i sve sitne detalje koje želite što duže zadržati u kratkoročnom pamćenju, zuji vam u ušima, malo drhturite cijelim tijelom jer su vam svi unutarnji organi doživjeli pretumbavanje i pokušavate sabrati misli, osjećaje i dojmove, ali ne ide vam jer ste rastavljeni na proste faktore i počeli ste titrati na nekoj drugoj frekvenciji? Ne govorim ovdje o pukom post-koitalnom iskustvu s osobom koju volite, nego o onom post-koncertnom koji ostavlja dalekosežnije posljedice, posebno ako na metar ispred sebe na sceni imate bend koji proizvodi takav suludi tip energije koji se ne može usporediti ni sa čim drugim na ovoj planeti. Možda vam zvuči kao pretjerivanje, ali ako ste sinoć prisustvovali nestvarnom koncertu The Jon Spencer Blues Explosion u tvornici Jedinstvo onda točno znate na što mislim.

Kako uopće opisati nastup ove Rolling Church of Sweat and Noise, kad su već sami sebe savršeno opisali u toj nevjerojatno točnoj sintagmi što služi kao podnaslov bendu koji si ni ime nije mogao točnije dati. Ovaj neviđeno sinergični trio s dvije gitare, bubnjem, tereminom i blues harmonikom proizvodi istovremeno takvu nevjerojatnu fuziju bluesa, funka, rockabillyja, garažnog rokenrola i distoriziranog punka koji se psihodelično rastaču u eksploziji noisea, da bi se opet spojili u jedno i tako unedogled, bez ijedne

sekunde praznog hoda između stvari koje se nižu jedna za drugom, pa imate dojam da slušate jednu neprekinutu, malo modificiranu pjesmu koja traje tek nešto kraće od dva sata. Čovjeku gledajući taj prizor ne jednom na pamet padnu pitanja: Što je ovom čovjeku? S koje je on planete? Kako je ovo uopće moguće?

Manijakalni Russel Simins bubnjao je doslovno kao da mu je netko priprijetio smrću ako malo stane na gas, pratećiJona Spencera koji na sceni djeluje kao da se spojio na neki svemirski dalekovod koji ga puni nekom električnom energijom nepoznatom ovoj našoj običnoj zemaljskoj, kao da je nekakav medij u kojem se bore demoni ugaslih zvijezda svih povijesnih razdoblja rokenrola, koji jedan po jedan žele van iz njega da pokažu što znaju. Seksao je sinoć u tom transu Jon Spencer gitaru, prebacivao se na teremin, pjevao blues, vrištao tako da bi se i Plant i Frank Black i Jack White posramili da su ga čuli, jecavo štucao seksi rockabilly uzdahe od kojih je ženski dio publike orgazmički padao po podu dok je po njima u litrama doslovno prštao Spencerov znoj koji je štrcao s njegove kose dok je skakao po stejdžu kao neki tinejdžer na dizalicama, potpuno svjestan svog seksipila i lišen svih inhibicija. Tek je povremeno, da se na sekudnu odmori, prepuštao lead vokal smirenom gitaristu Baueru, koautoru gotovo svih pjesama benda, koji mu je pjevao prateće i svirao usnu harmoniku na blues dionicama. Spencer nije od onih frontmana koji autistično sviraju koncerte ne doživljavajući publiku i njezino stanje, dapače, on tijekom čitavog koncerta brižno pazi na atmosferu neprekidnim nabrijanim obraćanjem publici, navodeći je na ples, pljeskanje, reakciju, što je možda čak i nepotrebno s obzirom da su im koncerti takvi da čovjek jednostavno ne može ostati ravnodušan i ne pokrenuti tijelo, ili barem glavu.

Sinoćnji koncert jedan je od onih u kojima faktografija gubi svaku bitku s onim organskim činjenicama o nastupu benda, pa prestaje biti važno da je bend došao u Zagreb već toliko puta da imaju kultni status, da su došli na Žedno uho promovirati svoj najnoviji, povratnički album “Meat and Bone” koji je konačno izašao nakon punih osam godina kreativne pauze (u kojoj je Spencer osnovao rockabilly bend Heavy Trash s kojim je izdao čak tri albuma). Set-lista koncerta također potpuno pada u drugi plan, a pogotovo činjenica da su sa sobom na turneju poveli španjolsko-švedski ženski punk-rock bend The Mentalettes, čiji je bljedunjavi nastup potpuno iščeznuo iz kratkotrajne memorije netom nakon što je The Jon Spencer Blues Explosion stupio na minimalistički stejdž. Nisam mogla ne usporediti nevjerojatan nesrazmjer enormne količine opreme koju su samo večer prije Dinosaur Jr. dovukli u Tvornicu, s energetskom nabijenošću koncerta, koji kao da su oba slučaja bili obrnuto proporcionalni, pa iako je Dinosaur odsvirao jedan lijep i korektan koncert, prema ovome što nam je sinoć priredio The Jon Spencer Blues Explosion, djelovali su gotovo inferiorno.

Bend se poslije koncerta spustio u publiku, ljubazno i strpljivo odgovarajući na pitanja, fotografirajući se s razdraganim ljudima, potpisujući autograme, dobrohotno se družeći sa Zagrepčanima uz piće, potpuno atipično za rokenrol zvijezde umorne od turneje.
U razgovoru s nekim veteranima Spencerovih koncerata, dođosmo do smjelog zaključka da je The Jon Spencer Blues Explosion sinoć u Jedinstvu odsvirao svoj najgenijalniji koncert u Hrvatskoj dosad, potpuno jedinstven orgazmički doživljaj koji ova autorica bez razmišljanja svrstava u top 10 najboljih koncerata u svom nipošto kratkom životu. Dugo nisam tako razgibala tijelo i napunila dušu. Još mi pomalo zuji u ušima i drhturim od sreće, a predosjećam i muskulfiber.

Karlovac je sredinom lipnja ugostio najrazličitije programe s nezavisne kulturne scene iz regije na osmom po redu izdanju festivala Nepokorni grad.

Nepokoreni grad 2013.

Predstave obilježile prvi vikend
Festival je započeo u petak otvaranjem izložbe fotografija u Centru za mlade na Gazi. Program se nastavio u Banjavčićevoj ulici, na terasi caffee bara Amadeusa gdje se pred karlovačkom publikom premijerno predstavila mlada rnb glazbenica **Sonja Agata Biščan.** Iako je njezin opus, koji glazbeno najviše podsjeća na Aliciu Keys ili klavirske laganice Lady Gage, nešto novo u festivalskoj ponudi publika je dobro reagirala nezadovoljna tek dužinom nastupa. Vjerujemo da će Sonja kroz koju godinu obogatiti set novim autorskim stvarima uz pokoji standard ili obradu.

Subota je u velikoj mjeri bils u znaku **Handmade izložbe** i događanja na Promenadi. Već u ranim jutarnjim satima počeli su pristizati DIY umjetnici iz cijele Hrvatske koji su i ovu godinu predstavili najrazličitije uradke iz kućne radinosti. Tako se moglo povoljno kupiti majice, prirodne kozmetike, nakita, igračaka i ostalih proizvoda kakvi se uglavnom prodaju po sličnim okupljanjima.

Istovremeno s početkom handmade izložbe počelo je i postavljanjen ove instalacije karlovačkog umjetnika **Ranka Ajdinovića Sve je unutra** na Spomenik žrtvama fašizma. Iz instalacije nalik suncu simbolične zrake obasjale su centralni karlovački park gdje e spremala scena za predstave u okviru drugog festivala uličnog kazališta za djecu KIDaj.

Na promenadi su tijekom dana odigrane dvije predstave uz allaround performance Škripcikl: "Čovjek orkestar na kotačima". Najmlađi su tako vidjeli predstave kazališta KVAK: "**Bajka o zmaju i ljubičastoj vili**" i "**Kako misli jure jednog malog Jure**" Nikoline Manojlović Vračar.

U poslijepodnevnim satima održana je i radionica pletenja košarica od špage koju je vodio **Dražen Jerković**. U večernjim satima program se preselio na terasu caffee bara Mods gdje je stigla ekipa **Go Go Writersa** sa svojom novom predstavom **Kud i kamo**. Putovanje slikovitih likova u improviziranom

automobilu privuklo je pažnju publike s obližnjih terasa a druženje s glumcima nastavljeno je i nakon predstave.

Nedjelja u gradskim parkovima
Na promenadi je svoj novi program predstavio Teatar Oz iz Lovrana. Nova predstava pod nazivom Cirkuskumulus inovativna je edukativna eko-cirkuska glazbena priča u kojoj su osim djece uživali odrasli, kako zbog odlične glume, tako i raskošne scenografije na koju svmo već i navikli kod ove glumačke družine.

KIDaj se ove godine udružio s ekipom iz udruge KA-libra koji su pokrenuli pričaonicu bajki za predškolsku i školsku djecu uz radionicu knjigostopa **Na piknik s knjigom**. Ovaj program nastaviti će se i posljednjeg dana KIDaj festa, u utorak od 10:30.

Nešto potpuno drugačije priredila je ekipa okupljena oko **D.B.Indoša** i **Tanje Vrvilo**. Njihov novi ureadak koji su premijerno prikazali u Karlovcu mješavina je industrijske buke i ekstremnog teatra koji su audiovizuelno scenska platforma za aktivističku priču u kojoj se tematizira aktualno pitanje prava na vodu i zaštitu vodnih resursa. Upravo to je i bio razlog održavanja predstave na lokaciji platoa "kod turbine na Korani". I rijeka Korana i samo mjesto održavanja već više od godinu dana budi kontroverze kako je najavljena izgradnja hidroelektrane čije postrojenje bi trebalo zauzeti cijeli prostor platoa. U tom slučaju ovaj zanimljivi i nedovoljno korišteni lokalitet neće više biti podesan za društveno-kulturna okupljanja. Indoša i društvo zasigurno je na cijelu priču inspirirala i nejasna situacija oko izgradnje hidroelektrane na rijeci Ombli nedaleko Dubrovnika. Ovo su samo neki od primjera gdje se javni interes zanemaruje pred interesom politike i kapitala. Uz zanimljivu i aktuelnu priču okupljeni su mogli vidjeti (i čuti) kako na sceni izgleda i djeluje i indošev "šahtofon" predstavljen u glazbenom performansu Kriegspiel (Ratna igra).

Iduća tri dana na Spomeniku žrtvama fašizma u glavnom gradskom parku održavala su se večernje projekcije: kratki televizijski prilozi koji tematiziraju položaj žene u društvu u izboru K-Zone, filmovi pristigli na natječaj Nepokoreni grad te Ispovijed ekoterorista. Izdvajamo desetak filmova druge video večeri gdje je prikazano desetak naslova koji su naišli na dobre kritike okupljenih.

Dnevni program tijekom početka tjedna bio je rezerviran i za radionice u Centru za mlade "Kad trema stisne powerpoint spašava" zagrebačke **K-Zone**, te predavanje i radionicu **Potencijali, akteri i potrebe – artikuliranje kroz kartiranje** u prostoru kluba Mala Scena organiziranu u suradnji s Platformom 9.81. Okupljeni su u uvodnom predavanju saznali povijest kartiranja da bi u nastavku odredili postojeće i buduće potencijalne gradske točke važne za razvoj kulture. Edukativnim programima pridružile su se i tribine u gradskoj knjižnici Ivan Goran Kovačić: predstavljanje knjiga **Grad postkapitalizma** i Fantom slobode Emila Jurcana i **Futurologija – javni prostor kao utopija**, Anite Lunić gdje se pričalo o tome kako trenutni politički, ekonomski i pravni okvir stavlja izazov za pitanja korištenja i upravljanja javnim prostorima. Izvedbeni dio nastavio se u prostoru bivše vojarne "Bosanski magazin" gdje je arhitektica Tamara Lazarević postavila instalaciju Silence. U pratećem programu prikazan je film Spectros Igora Neuhauslera, a nastupio je i karlovački space rock bend Lizards Exist.

Industrial techno i hardcore zatvaraju festival

Radionica recikliranja starih odjevnih predmeta u režiji slovenskog StyleMustDie kolektiva bila je tek uvertira u večernji program na Maloj Sceni. Pod nazivom Tehnokracija 003 nastupili su ponajbolji izvođači mračne tech elektroničke scene u regiji: **LAG**, **Ontal live** i domaći rezident **Dots** uz vratolomne vizualizacije DJ **Kodina**.

Unatoč viskoj temperaturi i u najmanju ruku čudnim uvjetima na Maloj Sceni lokalni ljubitelji industrijske elektronike, noisea i eksperimenta sa zvukom i slikom su se dobro proveli. Izdvajamo furiozni nastup subotičke ekipe Ontal live koji su na Scenu unijeli duh ruhrske oblasti i zadimljenih fabrika *Langova Metropolisa*. Impresivno.

Buke je bilo i te kako i idućeg dana kad su elektroničare na stejđu Male Scene zamijenili angažirani reperi iz Slavonskog Broda Sparta. Prvake slavonskog hip-hopa imali smo prilike vidjeti i prošle godine, u donekle izmjenjenoj postavi no i ovdje su se sasvim dobro snašli.

Vukovarski **Wardkhin** također ima hip-hoperskih upliva, ali to je ipak hardcore metal. Klub se napunio kad su na stage izašli **Opaki jahači vatrenih rifova iz pakla** koje je došla pratiti i navijačka baza iz Osijeka. Ne sjećamo se kad je u jednoj večeri na Sceni bilo toliko posjetitelja iz Slavonije. jahači drmaju svoju viziju speed rocka i sudeći po reakcijama publike definitivno imaju svojih navijača.

Neplanirano, kao predzadnja izmjena lineupa došli su zagrebački **Declaration**. Koncert na Nepokorenom gradu ujedno im je izadnji nastup pa nije ni čudo da ih je došla popratiti kolona fanova iz "metropole". Od samog početka kreću furiozno, a zbog odličnog vladanja instrumentima, poštovanja pravila struke i izvrsnog live nastupa svakako bi ih se moglo staviti rame uz rame s poznatijim kolegama iz Sjedinjenih Država. Glazbeno tu ima svega od Black Flaga, Youth of Today, Death by Stereo do Agnostic Front i Sick of it All. Odličan nastup, pravo iznenađenje pa se nadajmo samo da je odluka o razlazu tek ljetna stanka i da ćemo već od jeseni moći uživati u novim bravurama ove zagrebačke hardcore mašine.

Ono što se ipak očekivalo na ovogodišnjem Samo ljuto bio je dolazak posljednjeg otkrića na sceni superteškaša, moćnog **Hazardera**. Već sam pogled na gear koji ekipa koriste, raritetna vintage Sunn pojačala govori o ozbiljnosti pristupa. Ni vrućina ni neuvjerljivo ozvučenje nisu omeli planove pa Saša, Lana i Mitja od samog početka isporučuju ogromnu količinu niskofrekvntnih repetirajućih mantri. Tutnjajuća buka najviše podsjeća na Amebix, Motorhead i High on Fire sa znatnim uplivom okultnog rocka i mračne atmosfere što se vidi i kroz najavne spotove na youtubeu. Bend u svakom slučaju vrijedan spomena i višekranog gledanja u live izvedbi. Da je bilo mrvicu dulje ne bi smetalo ali i ovo je bilo dovoljno za uvertiru u mistični svijet **Hazardera** i najava očekivanog novog vinila koji bi trebao stići ove godine. Do tada slušajte teške rifove s *Against Leviathan…* i split singla Wolvegypsies, a bend projerite prvom prilikom kad se nađu u vašoj blizini.

Posljednji su na ovogodišnjem Nepokorenom nastupili novi zagrebački crust grind sastav **Clouds of Cancer**. Malo je tko od slučajnih namjernika očekivao da će festival zatvoriti sastav čiji nastup se u najmanju ruku može nazvati šizoidnim. Dva vokala, growling i screaming, od prvih rifova su u publici i nemaju namjeru stati. Podlogu im radi raspoloženi mladac s Warlock BC Rich gitarom i Unleashed. Sve je jasno: stvari

su nešto duže nego kod klasičnih grind bandova pa bend može biti podjednako zanimljiv ljubiteljima najgroznije groze s metal i crustpunk strane. Ako se bend u međuvremenu ne raziđe vjerujemo da će se za C.o.C. još čuti.

Možemo reći da je festival i ove godine zadovoljio najrazličitija očekivanja, dio događanja se povećalo obimom, brojem posjetitelja i ozbiljnosti programa tako da sa zanimanjem možemo očekivati što će donjeti nove sezone.

Iako je festival u Karlovcu završio, dio događanja održati će se u sklopu programa/ turneje po više hrvatskih gradova pod prigodnim nazivom Nepokoreni grad na putu 2013. @

Pick-up music festival položio prvi ispit

Početkom lipnja u Karlovcu je održan još jedan novi festival koji je organizirala udruga Izvan fokusa. Tijekom tri dana na košarkaškom igralištu u Šancu nastupilo je gotovo dvadeset bendova rock, punk i metal izričaja. Uz same organizatore velika zasluga na uspjehu događanja leži i na brojnim bendovima koji su se prijavili a dio kojih je i svojim nastupima zabavljao karlovačke ljubitelje rock glazbe. Festival je posjetilo nekoliko tisuća ljudi, a koncerti su svakog dana trajali do malo poslije ponoći.

Unatoč manjim tehničkim problemima, kiši i početničkim greškama u Šancu bilo je zabave za najrazličitije rock fanove. Izdvajamo nastupe Cold Snap koji su zatvorili prvu večer i pokazali kako se dugogodišnji staž na metal sceni i gostovanje na brojnim međunarodnim festivalima isplatilo. Šteta što je nastup What Matters Most bio obilježen tehničkim problemima jer se svakako radi o jednom od perspektivnijih domaćih hardore metal bendova. Nastupali su amaterski bendovi iz Karlovca, Zagreba i okolice koji su se predstavili obradama poznatih hitova, ali i autorskim stvarima. Tu na prvom mjestu stavljamo domaće punk snage Me As Well, te metalske favorite Downcast Art o kojima se u posljednje vrijeme dosta piše po karlovačkim i šire web stranicama. Zadnja večer bila je ipak u znaku punk bendova pa su uz već spomenuti Me As Well tu nastupili i zagrebački No More Idols.

Dobro raspoloženje bilo je zarazno, a reakcije publike su odlične pa se nadamo još ovakvih događanja ubuduće. Organizatorima želimo još mnogo uspješnih glazbenih projekata. Vidimo se iduće godine! *Barbara Ravbar*
fotka: kaportal.hr

PickUp Music Festival

Pogavranjen – Raspored užasa

Pogavranjeni odlaze u lo-fi. Na tragu rodonačelnika žanra, velikih Dark Throne, očito su i zagrebački neo-blekeri sa svojim novim uratkom, Raspored užasa..

Baš se očekivalo i jače drmarenje i masnija produkciju ali su, po svemu sudeći, ljuti Pogavranjeni zaokrenuli u neke čudne vode. Vokal je začudo gotovo razumljiv, ali gitara je baš neka tamburica, ni blizu antologijskom prethodnom albumu. Album je od samog početka na sjecištu legendarnih UBR, Satana Panonskog, Grča i 80s DIY black metala i ni blizu nije nastavak na prethodnu ploču. Što se dogodilo s Pogavranjenima još je nejasno. Čudno je to čudno i nije za svačije uši. Na drugoj stvari Kostrijet tek se nazire bas, a cijelo vrijeme dominira drndava đitrica. Od ruku britve nastavlja s tom tmurnom balkanskom pričom, a Odron se nadovezuju žestokim petardiranjem od samog početka. Ploču zatvara epsko Pulsiranje 39 sa svojih gotovo petnaest minutnim tmastim psiho-doomom. Recital kojeg bi se posramio i sam majstor Zoff iz već spomenutih riječkih titana Grč. Slušajte nekoliko puta za redom, možda vam se i svidi, a ako ne, vratite se na prethodni mega uradak Povijest Trovanja koji se i danas često vrti u kasetofonu mog Lamborginija.

Da se nije očekivalo djelo koje bi nadmašilo Povijest, ocjena bi bila i veća, ali ovako jedva 5/10.

General Lee – Raiders of the Evil Eye

Još jednom će se ono malo kose na glavi naježuriti svakom hejteru onog što se naziva post-hardcoreom. General Lee dolaze iz Francuske mada se to po njihovom saundu ne bi moglo zaključiti. Turirali su s **Baroness**, **Helmet**, **Cult of Luna**, a ovaj puta su nam zapeli za oko jer se nalaze na istoj etiketi s domaćim uzdanicama **Hesperian Death Horse** o kojima ćemo uskoro napisati malo više. Raiders of the Evil Eye svjetlo dana ugledao je krajem prošle godine i nosi 7 bjesomučnih pjesama.

Album otvara **The Witching Hour**, šizoidni blast neo hardcorea s osjetnim blackmetal gitarskim dionicama u pozadini. Preko svega dominira vokal koji otvara iduću **Medusa Howls With Wolves**. Iako novi hardcore često zna dosaditi već na pola prve stvari General Lee se brinu da atmosfera iz melankolije odlazi u skoro atmosferične vode od kud vraćaju melodije. **Alone With Everybody** kreću s dosta reverba i laganih rifova, na pola puta od Kylese do Oceana a stvar tek kreće u vrh tek od pola, masni rifovi i riljanje, a na kraju opet tiki taka.

Overwhelming Truth je instrumentalna iduća stvar koja opet kreće s nekom elektronikom, dubljak od kojeg zuje slušalice i zvonke gitare koje pletu atmosferu kao s gravura (crkve, borova šuma i slično), popularne vizure s albuma većine bendova koji drže do sebe, stila, mode i vremena u

kojem se nalaze. Nakon odmora opet vokal koji samo što ne iskoči sam sebi iz grla (treba preživjeti turneju!!). **The End of Bravery** u drugom dijelu iz dosade izvlači himnični all together završetak koji, htjeli ili ne, povlači iz sjećanja Amebix.
LVCFRT bi mogao, bar u svom prvom dijelu biti i soundtrack kad bi Cronenberg odlučio snimati Crash 2. Teško da će se to i dogoditi no General Lee također daju, bar što se svirke tiče, dosta za razmišljati. Pazite se jer će vas kraj stvari uspavati, a iduća, **Running With Sharp Scissors**, od samog početka kreće ljutito i beskompromisno s minijaturnim rokenroll rifom koji preko math-kombinatorike ode u žestoko petardiranje. Baš za kraj songa koji se prikladno zove.

Ploča traje nešto više od 30 minuta i također završava himničnim vokalima i škripom gitarskih efekata. Dosta dobro za noć s četvrtka na petak pa tako i ocjena ide **6/10**.

Kiša Metaka LP

Skeptični prema domaćem hip-hopu sigurno se nisu uzbudili najavom hit albuma splitske postrojbe Kiša metaka. Kad se priča o hrvatskim reperima nerijetko se raspravlja jesu li bolji zagrebački ili splitski reperi, a kad se priča o Splićanima krug se sužava na to jesu li bolji **TBF** ili **Dječaci**. Dječaci su se, doduše, u posljednje vrijeme isfurali sa svojim *Lovrincem* pa sve što je "hitoidno" automatski vuče i dodatnu skepsu.

Kiša metaka je povezana s Dječacima, ali s ovakvim tekstovima nikad neće biti prihvatljivi "porinovskoj publici" što ne znači da je to što rade loše. Naprotiv.
Album prvijenac otvara mračni i nabrijani *Konan* kojeg prati i spot za koji su dijelovi uzeti iz poznate vojne parade na Jarunu gdje su "glavne zvijezde" bili Franjo Tuđman, Janko Bobetko i Gojko Šušak. Crnjak od teksta do melodije zaslužuje se "više-puta-zaredom" izvrtiti na youtubeu nakon čega možete krenuti brzinsko prelistavanje drugih songova.

Drei Millionen je možda najbolji rep snimljen na njemačkom jeziku – Kiša Metaka oslikavaju gastarbajtersku svakodnevicu koja će biti razumljiva i onima koji ne govore njemački. Sljedeća stvar, *Swaguša*, u kojoj gostuje i General Two, slučajno (ili namjerno) se zove kao i lokalni poduzetnik, gradski vijećnik kerumove Hrvatske građanske stranke i bivši predsjednik Hajduka. Svaka (druga) sličnost je slučajna.

Hayabusa razara u electro stilu nabrojavajući vozni park splitskog kriminalnog miljea i svih wanna-be gangstera koji se motaju od Rive do Bačvica, da bi *Pazar* ugostio **Tutu Kamona** koji uz srbijanske trube oslikava tržni dan na splitskoj pijaci. Uz Pazar se bogme može i koja žarulja zaviti, a srednjoškolcima koji vikende provode po narodnjačkim klubovima "zaigrati će plesne šimike".

Idućih par songova razinu su slabiji što je uobičajeno kod većine hiphopera koji moraju popuniti LP format. Kiša metaka se zato vraća s *Komunom*, temom za koju bi bilo čudno da se ne obradi u albumu koji oslikava svijet ulice, droge i sitnog kriminala.
Album zatvara *Daj pare*, još jedan masivni song s debelim rifom i odličnim rimama.
Već nakon prvog slušanja prisjetiti ćete se antologijskig albuma Spremni za rat **Nereda&Stoke** iz 1999. godine. Kiša definitivno popunjava (pre)dugu pauzu domaćih opasnih hiphop ploča koje će se jako teško zavrtiti na CNC-u ili glazbenim TV emisijama što u svakom slučaju treb nagraditi ocjenom **9/10**. dmt

Public Disgrace – Ajmo, razlaz!

Iz pulske hardcore punk fabrike navikli smo dobivati prave male slatkiše što novi proizvod **Public Disgrace** u potpunosti potvrđuje. Paklenica!!!

Bend je svojevrsna supergrupa koju čine članovi **Pasmaters**, **Hijos de Pueblo**, **DJ and the Wootchjak** i **Nulla Osta**. Muzički je ovo kiks-miks različitih stilova koje ekipa svira u svojim matičnim sastavima, ali i rado zavrti u kasetofonu na brojnim turnejama.

Stvari su tako uvijek na pola puta dobre skandinavske škole, kad-kad na tragu **Skit System** i **Wolfpack**, pa munjevito sa zaokretom u neku post **Black Flag** američku atmosferu. U svakom slučaju bjesomučno i ljutiti što i poručuje prva stvar *Dosta*. Fora je kako stvari imaju naslove na engleskom jeziku dok su tekstovi hrvatski i zvuče sasvim suvislo, nimalo nezgrapno čega se boje mnogi domaći bendovi.

Skatecore drapačina *Takes No Victim* razvaljuje plesne podije i u potpunosti je na engleskom. Iza nje stiže *K.G.M.L.*, odlična rokenrolčina sa speederskim gitarama između **Wolfbrigade** i **Zeke**, grmljovitim bas dionicama i predobrim tekstom odpjevanim u konstantnom višeglasju. Maestralno.

Bahati smradovi poruka su političarima i vlastodršcima svih boja, a *Sloboda govora i mržnje* na trenutke nas vraća u krasne dane ere "Ljubljana hardcore" kad su **III kategorija** i **Odpadki civilizacije** bili vrh jugoslavenskog hardcore punka. *James* je još jedan brzinac, pomalo s hatecore momentom koji brzo odlazi u *Fajront*. Kako stvar odmiče Public Disgrace ubrzavaju no iza toga nema ništa. Ništa. Nema druge nego zavrtiti ploču još jednom pa provjeriti vrijedi li 8/10. Palac još jednom gore. dmt

02./03.08.2013. Društveni Centar Rojc, Pula

MONTEPARADISO #21 HARDCORE PUNK FESTIVAL

Objavljen je program ovogodišnjeg Montepardiso hardcore punk festivala. Glavne “zvijezde” festivala su legendarni Šveđani Mob 47, kanadska Iskra i britanski punkeri Restarts. Uz njih potvrđeni su još drugi bendovi koji će i ovog ljeta dočekati punkere iz cijelog svijeta u pulskoj vojarni Karlo Rojc..

Kao i svih dosadašnjih godina Monteparadiso ekipa sprema pakleni vikend na kojem i ove godine izvlače nekoliko poznatih i velikih sastava sa svjetske scene. Uz njih tu će biti i desetak ništa slabijih no manje zvučnih imena svih podžanrova hardcore punk glazbe. Saznajemo konačan popis bendova, dok ćemo konačan raspored po danima objaviti uoči festivala:

Mob 47 (Švedska): hardcore/punk bend osnovan u Švedskoj 1982. godine, prvotno pod imenom Censur. Godinu dana kasnije mijenjaju ime u Mob 47. U ranijim godinama svirali su zajedno sa legendarnim bendom **Anti Cimex**, a njihova glazba pod snažnim je utjecajem bendova kao što su **Discharge**, Crucifix, D.R.I. i B.G.K. Bend je prestao s radom 1985. godine da bi nakon gotovo 20 godina, 2005. godine nastavili gdje su stali. Svoj prvi službeni nastup nakon 20 godina održali su u Stockholmu 2006. godine.

Uz MOB 47 iz Švedske dolaze i **Desperat**. Bend čine članovi bendova Mob 47 i **Warvictims**, a glazbeno će biti posebno zanimljivi fanovima Discharge i sličnih proto d-beat sastava.

Iskra dolazi iz Kanade i jedan su od najiščekivanijih bendova ovogodišnjeg festivalskog izdanja. U svom radu vješto kombiniraju utjecaj anarho punk bendova kao što su Crass, Antisect i Conflict. Spajanjem death metala i crusta stvorili su svoj vlastiti podžanr **“blackened crust”**.

Restarts (Velika Britanija) poznaju svi ljubitelji britanskog punka. Nastali su 1995. godine u Londonu od kad nastupaju širom svijeta.

Agent Attitude stižu iz Švedske gdje su vrlo popularni na hardcore punk sceni. U Puli će predstaviti prvi album naziva “Affliction Day”.

Black Gust jedan je od relativno novijih bendova zagrebačke nezavisne scene. Postavu čine bivši članovi zagrebačkih bendova Daily Trash, Give Them Rope i Waar. Njihova glazba spoj je hardcorea 80ih, modernog hardcorea i garažnog rock'n'rolla.

Antares su već poznati gosti u Puli. Ovi spedrockeri najavljeni su kao jedan od najzanimljivijih i najenergičnijih bendova koji su svirali u klubu Monteparadiso.

Reflections of Internal Rain osnovani su 2004. godine u Novom Sadu, od kad su odradili četiri europske turneje i izdali pet izdanih albuma. Bend izvodi moderan post-hardcore što je čudno za MP festival, no očito neki novi vjetrovi pušu i unutar zidina "tvrđave" Rojc.

Stregesti je poljski punk bend oformljen 2008. godine. Svoj prvi koncert odsvirali su godinu dana kasnije, a 2012. godine objavili su album Tu i Teraz.

Nihilizzm je tročlani grindcore bend iz Poljske, aktivan od 2001. godine. Svojim tekstovima socijalne problematike i eksplozivnim, brzim rifovima stali su u obranu radničke klase.

My Man Mike (Južna Koreja) sviraju thrashcore, a glazba je inspirirana različitim kulturama iz kojih ovaj trojac potječe: američke, francuske i južnokorejske. Na festivalu predstavljaju novi materijal s albuma "Will you marry me" koji izlazi u lipnju.

Scheisse Minnelli je hardcore punk bend iz Njemačke, osnovan 2003. godine. Do sada su odsvirali preko 300 koncerata, imali nekoliko turneja po inozemstvu i izdali 3 albuma. Osobito preporučamo fanovima Black Flaga; band, naime jako podsjeća na američke hardcore punk bendova iz prve polovice 80-ih.

Danny Trejo talijanski je spoj bendova Talco, Los Fastidios, Gonna Fall Hard, Inerdzia, Tears Before i Undisputed Attitude, nastao 2011. godine. 2012. godine izdali su svoj prvi album i odradili svoju prvu europsku turneju.

Daša Fon Fl'aša je akustični punker iz Slovačke, koji će uz pomoć akustične gitare i usne harmonike uz snažan vokal podijeliti svoje misli i osjećaje o svijetu. Na sceni je aktivan od 1999. godine, a iza sebe ima tri izdana albuma.

više informacija na *planetmagazin.net*

WWW.LEDFEST.COM

LED FEST 2013

06
GODINA

FESTIVAL MODERNE ELEKTRONIČKE GLAZBE I VIDEO IZRIČAJA

GLAZBENE VEČERI MODERNE ELEKTRONIČKE GLAZBE /// LIVE RADIONICA /// PREZENTACIJA FESTIVALA SEASPLASH I ILLECTRICITY
PLESNI PERFORMANS I A/V INSTALACIJA NA OTVORENOM

29.06. - 06.07.2013

KARLOVAC, 14. - 22. LIPNJA
FESTIVAL NEZAVISNE KULTURE
NEPOKORENI GRAD
MMXIII
organizator:
Domaći - Udruga za kreativni razvoj, Karlovac
donatori:
Ministarstvo kulture RH, Grad Karlovac, Karlovacka zupanija
dio programa realiziran je kroz platformu Clubture
medijski pokrivaju:
KAportal.hr
PLAN.et
vise informacija na: www.nepokorenigrad.info

